

॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

रुतभिरा

आत्मनो हिताय जगतः सुभाय

‘योग’ शिक्षा लावीओ, ‘मिक्षु’ जनी गुरुद्वार;
मुमुक्षु जरु पामशे, सौनो मुजमां भाग.

અદમ્ય ચિત્કાર

આપણો છોકરો મહાનાલાયક હોય અને બીજા ઘણા છોકરાને બગાડતો હોય તોય આપણને તો એમ જ લાગે છે કે બીજા છોકરાઓ જ આપણા પુત્રરત્નને બગાડે છે. અને આથી આપણી લાગવગ અને પૈસાના જોરે નિર્દોષ છોકરાઓનાં જ માથાં ભંગાતાં હોય છે. નિર્દોષ દંડાય છે ત્યારે તેના હૃદયમાં એક ભયંકર અદમ્ય ચિત્કાર ઊઠે છે અને આ ચિત્કાર જ વહેલે-મોડે તેને એક મહાગુનેગાર બનાવી દે છે. અને ડાહ્યાડમરા લાગતા આપણા પુત્રરત્ન (!) પણ આપણને ઘડપણમાં ખબર પાડી દે છે.

માનવ સહજ સ્વભાવ

સૌની મદદ લેવી અને કોઈને મદદ ન દેવી તે દાનવપણું છે; જરૂરતવાળાને યથાશક્તિ મદદ દેવી અને જરૂર પડ્યે પોતે પણ મદદ લેવી એ માનવપણું છે; અને સૌને મદદ દેવી પણ કોઈની મદદ ન લેવી તે દેવપણું છે. પૃથ્વી, પાણી, તેજ, વાયુ અને આકાશને શાસ્ત્રીએ દેવ કહ્યાં છે. આપણે તો માનવ છીએ તેથી માનવસહજ સ્વભાવથી વર્તીએ તો આપણને તથા અન્યોને વધુમાં વધુ સુખશાંતિ પ્રાપ્ત થાય.

શા માટે ભણીએ છીએ?

એ ન ભૂલીએ કે પરમાત્માને મેળવવા માટે ભણીએ છીએ. સ્કૂલ-કોલેજનું ભણતર કેવળ આજીવિકા માટે જ નથી. આજીવિકા તો અભણ લોકો અને પશુપક્ષીઓ પણ મેળવી લે છે. તમામ પ્રકારનું ભણતર અને ગણતર પરમાત્માને પ્રાપ્ત કરવા, અર્થાત્ તેને સારી અને સાચી રીતે સમજી લેવા માટે છે.

પરમ સત્તાને સમજાવનારા જ્યારે શબ્દોના માધ્યમથી અને અનેક ભૌતિક વિદ્યાઓનાં દૃષ્ટાંતો દ્વારા તેને સમજાવવાનો પ્રયત્ન કરતા હોય ત્યારે જો શબ્દોનું અને ભૌતિક ભણતર ભણ્યા હોઈએ તો તે બધું સમજવામાં સરળતા પડે છે.

જગત ઉપર શા માટે આવ્યા છીએ અને ઈચ્છા નહિ હોવા છતાંય શા માટે ચાલ્યા જવું પડે છે અને ક્યાં જઈએ છીએ વગેરે અગમ્ય બાબતો જાણવી મુખ્ય છે અને તેમાં શબ્દજ્ઞાન અમુક અંશે સહાયરૂપ છે.

ભણતર મૃત્યુને રોકી નહિ શકે. ભણતરનો ઉપયોગ મૃત્યુને સાચી રીતે સમજીને તેના ભયમાંથી મુક્ત થવા માટે કરીએ. આમ તો મોક્ષની પ્રાપ્તિ કરી લઈએ ત્યારે જ મૃત્યુમાંથી મુક્ત થયા કહેવાઈએ, પરંતુ સામાન્ય રીતે મૃત્યુભયમાંથી મુક્ત થઈ જઈએ તો પણ તે મૃત્યુમાંથી મુક્ત થયા જ કહેવાઈએ. સંપૂર્ણ કર્મ ખપાવીને મોક્ષમાં પહોંચી જનારા તો કોઈ વિરલ જ હોય પરંતુ મૃત્યુના ભય ઉપર વિજય મેળવીને મોક્ષસુખ માણનારા થોડા હોઈ શકે. મૃત્યુભયથી મુક્ત થનારા જરૂર કહી શકે કે મૃત્યુ મરી ગયું રે લોલ... અને ખરેખર તેવા મરણવાઓનું મૃત્યુ મરી જ ગયું હોય છે.

મરીને જીવનારાઓની પ્રેરણાથી આપણને પણ સનાતન જીવનની પ્રાપ્તિ થાઓ. અસ્તુ.

ऋतम्भरा

(ऋतम्भरा એટલે અનુભવયુક્ત સત્યથી ભરેલું)

(બહુજનહિતાય - બહુજનસુખાય)

વર્ષ - ૨૩ (એપ્રિલ, મે, જૂન)

VOL - XXIII 2006-2007

ISSUE - IV

સંકલન : સદ્ગુરુસમર્પણભિક્ષુ

માનદ્ તંત્રી - નેષઠ વ્યાસ

પાતંજલ યોગદર્શન - સમાધિપાઠ

(“મુક્તા” પુસ્તકમાંથી સાભાર.)

- યોગભિક્ષુ

યોગદર્શનના સમાધિપાઠના “અભ્યાસ” અને “વૈરાગ્ય” વિષેનાં સૂત્રો આપણે સમજી રહ્યા છીએ. ચિત્તવૃત્તિઓની નિરોધ અભ્યાસ અને વૈરાગ્ય દ્વારા થાય છે. અભ્યાસ કોને કહેવામાં આવે છે? વૃત્તિ રહિત થવાની સ્થિતિ માટે જે પ્રયત્ન કરવો તે અભ્યાસ કહેવાય છે. લાંબા સમય સુધી, અખંડપણે અને આદરપૂર્વક પાલન કરવાથી અભ્યાસ પરિપક્વ થાય છે. પ્રતિકૂળ ટેવોને છોડી દેવાથી અને અનુકૂળ આચરણોને અપનાવી લેવાથી દરેક કાર્યમાં-અભ્યાસમાં સફળ થઈ શકાય છે.

હવે “વૈરાગ્ય” ને સમજીએ.

દ્રષ્ટાનુશ્રવિક વિષયવિતૃષ્ણસ્ય વશીકારસંજા
વૈરાગ્યમ્ ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ : ભોગવેલા અને સાંભળેલા વિષયોમાંથી તૃષ્ણારહિત થઈ જવું - વિષયો ઉપર કાબૂ કરી લેવો તેનું નામ વૈરાગ્ય છે.

વિસ્તાર : “દ્રષ્ટાનુશ્રવિક” દ્રષ્ટ અને અનુશ્રવિક એ બે શબ્દો છે. આમ આમાંથી ‘દ્રષ્ટ’, ‘શ્રવિક’ અને ‘અનુશ્રવિક’ ત્રણ શબ્દો લઈ શકાય છે. દ્રષ્ટ વિષયો એટલે જોયેલા, જાણેલા અને ભોગવેલા; શ્રવિક વિષયો એટલે સાંભળેલા; અને અનુશ્રવિક વિષયો એટલે

સાંભળેલા પાસેથી સાંભળેલા. જગતમાં જેટલા વિષયો છે તે બધાનો સમાવેશ ફક્ત આ ત્રણ પ્રકારોમાં થઈ જાય છે.

“વિતૃષ્ણસ્ય” એટલે તૃષ્ણારહિત થઈ જવું. ઉપરોક્ત ત્રણે વિષયોમાં તૃષ્ણારહિતપણું પ્રાપ્ત થાય તેનું નામ વૈરાગ્ય, તેનું નામ વિષયો ઉપર કાબૂ. વિષયોની ગણતરી દ્રષ્ટ, શ્રવિક અને અનુશ્રવિક આ ત્રણ પ્રકારોમાં કરી.

દ્રષ્ટ વિષય એટલે કે જે વિષયોને આપણે જોયા છે, અનુભવ્યા છે અને ભોગવ્યા છે. આ ત્રણનો સમાવેશ દ્રષ્ટમાં થઈ જાય છે. જે વિષયો આપણે ભોગવેલા હોય તેની તો આપણને ખબર હોય, પરંતુ -

જે વિષયો આપણે ભોગવ્યા નથી, અનુભવ્યા નથી, ફક્ત સાંભળ્યા જ છે તો તે કહેવાય શ્રવિક એટલે કે સાંભળેલા વિષયો. અને -

ત્રીજો અનુશ્રવિક એટલે કે જેણે વિષયોનો જાત-અનુભવ લીધો હોય અને પછી તેની વાત તેણે પોતાના મિત્રને કહી હોય, અને મિત્રે તે વિષયભોગના આનંદની વાત આપણને કહી હોય તો તે આપણા માટે કહેવાય અનુશ્રવિક વિષય. ત્રણે વિષયોને આ રીતે સમજીએ -

રામુભાઈએ વિષયનો જાતઅનુભવ લીધો છે તેથી તે વિષય રામુભાઈ માટે “દ્રષ્ટ વિષય” કહેવાય; વિષયની વાત રામુભાઈએ શામુભાઈને કહી તેથી શામુભાઈ માટે તે “શ્રવિક વિષય” કહેવાય. શામુભાઈએ સાંભળેલી વાત દામુભાઈને કહી તેથી દામુભાઈ માટે તે “અનુશ્રવિક” કહેવાય. જે વિષય દામુભાઈ માટે અનુશ્રવિક છે તે શામુભાઈ માટે શ્રવિક છે અને રામુભાઈ માટે દ્રષ્ટ છે. આમ ત્રણ પ્રકારના વિષયો છે.

આ ત્રણ પ્રકારના વિષયોમાં તૃષ્ણારહિતપણું લાવવાનું છે. તેથી વિતૃષ્ણસ્ય શબ્દને સારી અને સાચી રીતે સમજવો જોઈએ. વિતૃષ્ણસ્યનો અર્થ બધા વિષયોને છોડી, ધરબારનો ત્યાગ કરી જંગલમાં જવાનું છે એવો કરવાનો નથી. અહીં તો કહેવામાં આવ્યું છે કે ત્રણેય પ્રકારના વિષયોમાં તૃષ્ણારહિતપણું આવી જવું જોઈએ. વિષયોમાં તૃષ્ણા-લાલસા રહ્યા કરે, સતત મન તેમાં લાગેલું જ રહે, વિષય ક્યારે મળે અને ક્યારે ભોગવું; ક્યારે ખાઉં, ક્યારે સાંભળું, ક્યારે જોઉં એમ મન સતત તૃષ્ણાવાળું રહ્યા કરે, બીજે ક્યાંય લાગે જ નહીં અને વિષયોમાં જ તન્મય રહ્યા કરે તો તેનું નામ તૃષ્ણા. તૃષ્ણા બંધનનું કારણ છે અને તૃષ્ણારહિતપણું મુક્તિનું સાધન છે. મનુષ્ય વિષયને છોડતો છોડતો તૃષ્ણારહિત થઈને કેવલ્ય તરફ આગળ વધે છે અને છેવટે ગુરુજનોની દયા અને સંપર્કથી કેવલ્યને પ્રાપ્ત કરી કૃતકૃત્ય થઈ જાય છે. સાચી સમજણ પ્રમાણે આચરણ કરવાથી મનુષ્યજન્મ સાર્થક થઈ શકે છે. આમ, અભ્યાસ અને વૈરાગ્ય વિષેની વાત આપણે આ બે સૂત્રોમાં, સૂત્ર ૧૪ અને ૧૫માં સમજ્યા.

ત્રણે વિષયોમાં તૃષ્ણારહિત થઈ જવું તેને વૈરાગ્ય કહેવામાં આવે છે. અને તેના માટે ફરીફરીને કોશિય કરવી તેને અભ્યાસ કહેવામાં આવે છે. અભ્યાસ અને વૈરાગ્યથી વૃત્તિઓનો નિરોધ થઈ શકે છે. વૈરાગ્ય વિષે મહાભારતમાં કહ્યું છે કે -

ન જાતુ કામઃ કામાનામ્ ઉપભોગેન સામ્યતિ
હવિષા કૃષ્ણવર્ત્મેવ ભૂય એવાભિવર્ધતે

એપ્રિલ-૨૦૦૭

વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત કરવાની પ્રેરણા મળે તેવો આ સુંદર શ્લોક મહાભારતમાં આપેલો છે. જેમ જેમ અગ્નિમાં ધીની આહુતિ પડે છે તેમ તેમ અગ્નિ વધતો જ જાય છે. અગ્નિને શાંત કરવા માટે આહુતિઓ આપવી બંધ કરવી જોઈએ. આપણે એમ માનતા હોઈએ કે અગ્નિમાં ઘણી આહુતિ આપવાથી તે શાંત થઈ જશે તો તે આપણી ભ્રમણા છે. જેમ જેમ વિષયોને ભોગવીએ છીએ તેમ તેમ તૃષ્ણા વધતી જ જાય છે એવો આપણો અનુભવ છે.

એક વિષય ભોગવી લઈએ એટલે પછી બીજાની અને પછી ત્રીજાની તૃષ્ણા જાગે છે. એક વિષયને એક વાર ભોગવીએ એટલે તરત જ બીજી વાર તે યાદ આવે છે, અને બીજી વાર ભોગવીએ એટલે ત્રીજી વાર ભોગવવાની લાલસા જાગે છે. આપણા આવા રોજના અનુભવથી આપણે ચેતી જવું જોઈએ કે વિષય ભોગવવાથી કદી શાંત થવાનો નથી. વિષયોનો ત્યાગ તો સાચી સમજણ અને તૃષ્ણારહિતપણાથી જ થઈ શકશે. વિષયોને ખૂબ ભોગવવાથી તેનાથી કદી ઉપરામ થવાતું નથી. વિષયોને ભોગવવાથી તૃષ્ણા વધતી જ જાય છે, જેમ ઘી નાખવાથી અગ્નિ વધે છે.

ઉપર્યુક્ત શ્લોક વિષયો ભોગવતી વખતે યાદ કરવા જેવો છે. આપણે એવી ખોટી માન્યતામાં ના રહેવું જોઈએ કે વિષયોને ખૂબ ભોગવવાથી તૃષ્ણા પોતાની મેળાએ જ છૂટી જશે. વિષયો વધતા જ જાય છે, તે કદી છૂટતા નથી. પણ હા, તે ત્યારે છૂટે છે કે જ્યારે આપણી ઈન્દ્રિયો નકામી થઈ જાય છે. વિષયોને ભોગવી ભોગવીને તે એટલી થાકી જાય છે, એટલી શક્તિહીન થઈ જાય છે કે પછી વિષયોને તે ભોગવી શક્તી જ નથી.

પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયો અને પાંચ કર્મેન્દ્રિયો પાસેથી જો વધુ પડતું કામ લેવામાં આવે તો તે શરીરની હયાતીમાં જ નિષ્ક્રિય થઈ જાય છે એટલે કે વિષયને ભોગવી ના શકે એવી જડ-બહેરી થઈ જાય છે. પરંતુ ઈન્દ્રિયો આ રીતે વિષયને ભોગવી ન શકે એથી કાંઈ શાંતિ મળે? તેથી તો ખૂબ હાથ-બળતરા જ થાય. કારણ કે વિષયોના ત્યાગથી કેટલાં સુખશાંતિ મળે છે તેની ખબર હજુ આપણને પડી નથી. આપણે તો, “વિષયોમાં ખૂબ સુખ

છે" એવી માન્યાતાવાળા છીએ અને આપણી ઈન્દ્રિયોએ દગો દીધો! પણ આપણી અશાંતિની કોઈ સીમા-મર્યાદા રહે?! વિષયોને આપણે પોતે ત્યાગીએ અને વિષયો આપણને ત્યાગે તે બંનેમાં કેટલું મોટું અંતર છે! એક ત્યાગ સાધનાના કારણે છે - સાચી સમજણના નિયોડરૂપે છે; તો બીજો ત્યાગ લાચારી અને અશક્તિના કારણે છે.

આપણી આજુબાજુનું આખું જગત વિષયોમાં મોજ માણી રહ્યું છે, ભોગ ભોગવવામાં મશગૂલ છે. તે સૌને જોઈને આપણા હૃદયમાં કાળી બળતરા ઉપડે છે! કારણકે બધા ભોગ ભોગવી રહ્યા છે અને આપણે ભોગવવા છે તોય ભોગવી શકતા નથી. આપણે માની રહ્યા છીએ કે બધા સ્વાદો અને આનંદો વિષયભોગોમાં જ છે અને છતાંય આપણે તે ભોગવી શકીએ નહીં તેથી કેવી વ્યથા થાય? બીજાને ભોગવતા જોઈને આપણું મન ફૂટકા તો બહુ મારે છે પણ અતિ ભોગના કારણે બધી ઈન્દ્રિયો શિથિલ કરી નાખી છે.

બૈઠ સંગત મેં સંતન કી, કરું કલ્યાણ મેં અપના;

ભોગ દુનિયા કે ભોગો મેં, મોજ લૂટે તો લૂટન દે.

એ આપ્ત વાક્ય આપણા હૃદયમાં જો ઊતરે નહીં તો પણ બળતરામાં જ બળી મરવાનું ને? પણ ટાંટિયા ધસીધસીને જ મરવાનું ને?

આપણી એવી માન્યતા હતી કે "વિષયોને ખૂબ ભોગવીશું પણ ઈન્દ્રિયો-તૃષ્ણાઓ શાંત થઈ જશે." પણ તે માન્યતા ઉપર્યુક્ત શ્લોકથી ભ્રમણા સાબિત થઈ. આવી રીતે તૃષ્ણા શાંત નથી થતી પણ આપણે જબરજસ્તી શાંત થઈ જવું પડે છે. શ્રીમાન ભર્તુહરિનો પણ સુંદર શ્લોક છે તે જોઈએ.

ભોગા ન ભુક્તા વયમેવ ભુક્તા

તપો ન તપ્તમ્ વયમેવ તપ્તા:

કાલો ન યાતો વયમેવ યાતા

તૃષ્ણા ન જીર્ણા વયમેવ જીર્ણા:

અર્થ : આજ સુધી હું એમ માનતો હતો કે ભોગોને હું ભોગવી રહ્યો છું, પરંતુ ભોગોએ મને ભોગવી નાખ્યો - જર્જરિત કરી નાખ્યો - વૃદ્ધ કરી નાખ્યો; આજ સુધી મને એમ હતું કે હું તપ તપી રહ્યો છું પણ હવે ખબર પડી કે

એપ્રિલ-૨૦૦૭

તપે મને તપાવી નાખ્યો; હું આજ સુધી એમ માનતો હતો કે કાળ વલન થઈ રહ્યો છે, પરંતુ જ્યારે મૃત્યુ સામે ઊભીને ડાંચિયાં કરવા લાગ્યું ત્યારે ખબર પડી કે કાળ નહીં પરંતુ હું વ્યતીત થઈ ગયો; મારી એવી માન્યતા હતી કે સતત વિષયો ભોગવી - ભોગવીને તૃષ્ણા જીર્ણ થઈ જશે, પણ હવે ખબર પડી કે વિષયો ભોગવી-ભોગવીને તૃષ્ણા નહીં પણ હું પોતે જ જીર્ણ થઈ ગયો.

ભર્તુહરિનો આ શ્લોક અતિ મનનીય છે, કંઠસ્થ કરી લેવા જેવો છે. આ બંને શ્લોકો કંઠસ્થ કરી લેવાથી ગમે ત્યારે આપણને ઉપયોગી નીવડી શકે છે. જ્યારે આપણે વિરુદ્ધ આચરણમાં ફસાઈ જઈએ ત્યારે આ બંને શ્લોકોને યાદ કરવાથી ટકાર થઈ જઈએ છીએ અને વિકારો સામે ઝડૂમી શકીએ છીએ.

વૈરાગ્યની પ્રાપ્તિ, વૈરાગ્ય અને અભ્યાસ કોને કહેવો, તેને દ્રઢભૂમિ કેવી રીતે કરવો વગેરે વાતો સૂત્ર તેર, ચૌદ અને પંદરમાં સારી રીતે સમજવા. દ્રષ્ટ, શ્રવિક અને અનુશ્રવિક એ ત્રણે વિષયોમાં તૃષ્ણારહિત થવાની વાત પણ જાણી. હવે તૃષ્ણારહિત કઈ રીતે થઈ શકાય છે તે કહે છે.

તત્પુરુષખ્યાતેર્ગુણવૈતૃષ્ણમ્ ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ : પરમપુરુષના ગુણાનુવાદ કરવાથી તૃષ્ણારહિત થવાય છે.

વિસ્તાર : આગળ તૃષ્ણારહિતપણાની જે વાત આવી તેવું તૃષ્ણારહિતપણું પ્રાપ્ત કરવા માટે શાની જરૂર છે? સૂત્ર કહે છે - "પરમપુરુષખ્યાતેર્ગુણમ્" એટલે કે તૃષ્ણારહિત થવા માટે પરમપુરુષનાં ગુણ-ગાન ગાવાં, તેમના સંગમાં રહેવું, તેમની સેવા કરવી, તેમના ઉદ્દેશ્યને પોતાનો ઉદ્દેશ્ય બનાવી લેવો.

પરમપુરુષને બે રીતે સમજી શકીએ. એક તો પરમપુરુષ એટલે પરમાત્મા કે જેના આગળ "પરમ" શબ્દ લાગી જ ગયેલો છે; મૂળ શબ્દમાં જ અડધો શબ્દ "પરમ" લાગ્યો છે; તેથી પરમપુરુષ એટલે પરમ ચૈતન્ય, અર્થાત્ સાક્ષાત્ પરમાત્મા, ઈશ્વર. ઈશ્વર વિષે પણ યોગશાસ્ત્રનાં સૂત્રો ચોવીસથી ઓછાત્રીસ સુધીનાં ખૂબ સમજવા જેવાં છે.

પરમપુરુષ ઈશ્વરને આ છ, ૨૪ થી ૨૯ સૂત્રો દ્વારા સારી રીતે સમજી શકાય છે. “તસ્ય વાયકઃ પ્રણવઃ” અર્થાત્ તેનો વાયક-બોધક પ્રણવ-ઓમ્ છે. જે સનાનુ-તત્ત્વનું નામ ઓમ્ છે, જે સર્વવ્યાપક પરમ ચૈતન્યને ઓમ્ કહેવામાં આવે છે તેને “પરમપુરુષ” સમજી લેવાના છે. અને -

બીજા અર્થમાં પરમપુરુષ એટલે કોણ? આપણે બધા પુરુષો છીએ. પુરુષ એટલે પુરમાં-પુરીમાં જે વસે તે. આ જગ્યાએ પુરુષ એટલે નરશરીરમાં, નારીશરીરમાં તથા પશુપક્ષીઓના શરીરમાં પણ જે વસેલો છે તે. શરીર એટલે પુર-પુરી. આધ્યાત્મિક અર્થમાં આપણું પંચમહાભૂતનું શરીર પણ કાશીનગરી છે, કાશીપુરી છે. તે પણ મહામૂલ્યવાન મંદિર છે, કારણ કે તેની અંદર પરમ ચૈતન્યરૂપી વિશ્વનાથ બિરાજી રહ્યા છે.

સમસ્ત વિશ્વની અનુભૂતિ શાના દ્વારા થાય છે? ચૈતન્ય દ્વારા. શરીરમંદિરમાં, શરીરરૂપી કાશીપુરીમાં વિશ્વનાથ બિરાજી રહેલા છે. પુરીમાં રહે-વસે તે પુરુષ. અને તે પુરુષ માટે, પુરુષ અર્થે જે કાંઈ કરવામાં આવે તેને પુરુષાર્થ કહેવાય છે. શરીરપુરમાં રહેલા પુરુષ અર્થે - આત્માને સમજવા માટે જે કાંઈ પ્રયત્ન ઈત્યાદિ કરવામાં આવે તેનું નામ પુરુષાર્થ. પુરુષાર્થ પણ બે પ્રકારના છે. એક લૌકિક પુરુષાર્થ અને બીજો અલૌકિક.

પરમ પુરુષની પ્રાપ્તિ માટે જે પ્રયત્ન યત્ન-પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે તે અલૌકિક, દિવ્ય અને પરમ પુરુષાર્થ છે. જે પુરુષાર્થ ‘પરમ’ની પ્રાપ્તિ કરાવે તે પરમ પુરુષાર્થ કહેવાય. જીવનમાં પરમ પુરુષાર્થ અને લૌકિક પુરુષાર્થ બંનેની જરૂરત છે. આપણે જે કાંઈ પ્રયત્નો-કર્મો-કાર્યો કરીએ છીએ તેને વ્યાવહારિક ભાષામાં પુરુષાર્થ કહે છે. જેમ કે મનુષ્યે કોઈ ને કોઈ પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. તેથી બ્રહ્માનંદજીએ ભજનમાં ગાયું કે,

પુરુષાર્થ કો કરો સદા નર, કર્મ કર્મ તૂ ક્યા ગાવે?

એસી વસ્તુ નહીં દુનિયામે, પુરુષાર્થ સે નહીં પાવે.

એટલે કે મનુષ્યે પ્રયત્ન-પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ - એ લૌકિક પુરુષાર્થ કહેવાય. અલૌકિક પુરુષાર્થમાં જવા એપ્રિલ-૨૦૦૭

માટે પણ લૌકિક પુરુષાર્થની જરૂર છે. અલૌકિક પુરુષાર્થમાં ન પહોંચીએ ત્યાં સુધી લૌકિક પુરુષાર્થ કરતા રહેવું જોઈએ. સવારથી સાંજ સુધી જે કાંઈ કાર્યો-કર્મો કરીએ છીએ તે બધાં લૌકિક પુરુષાર્થવાળાં છે અને તે કાર્યો દ્વારા જે કાંઈ પણ પ્રાપ્ત થતું રહે છે તેમાં પરમ સંતોષ થતો નથી. દિવસો, મહિનાઓ અને વર્ષો સુધી આપણે કર્મો કરતા રહીએ છીએ અને કર્મને અનુરૂપ ફળની પ્રાપ્તિ થતી રહે છે પરંતુ તેથી પરમ સંતોષની પ્રાપ્તિ થતી નથી. કાંઈ ને કાંઈ અધૂરાપણું સતત જણાયા કરે છે અતૃપ્તિ કાયમ રહ્યા કરે છે. આપણે જે કાંઈ પ્રયત્ન-પુરુષાર્થ કરીએ છીએ અને તેનું જે કાંઈ ફળ મળે છે તેનાથી જો આપણે પરિતૃપ્ત થઈ જતા હોઈએ તો પછી બીજા ફળની ઈચ્છા આપણા મનમાં જાગે જ નહીં પરંતુ આમ નથી બનતું, આ તો જેમ જેમ આહુતિ આપવાથી અગ્નિની વૃદ્ધિ થાય છે, તેમ દરેકે દરેક ફળની પ્રાપ્તિ પછી બીજા ફળની ઈચ્છા સતત જાગ્યા જ કરે છે, અતૃપ્તિ સદા રહ્યા જ કરે છે. એ તેની સાબિતી છે કે એવી કોઈ એક વસ્તુ છે કે જે હજુ પ્રાપ્ત થઈ નથી, કે જેને પ્રાપ્ત કર્યા પછી બીજું કાંઈ પ્રાપ્ત કરવાની જરૂર રહેતી નથી, જે પ્રાપ્ત કરવાથી પરમતૃપ્ત - સંતૃપ્ત થઈ જવાય છે.

તો આમ, લૌકિક પુરુષાર્થ દ્વારા મેળવેલાં ઘણાં બધાં લૌકિક ફળોને અને સિદ્ધિઓને ભોગવતા ભોગવતા એવા નિર્ણય ઉપર આવીએ છીએ કે “ના .... આમાં કાંઈ નથી .... આમાં તૃપ્તિ નથી. પરમતૃપ્તિ માટે કાંઈ બીજું જ છે. આ બધાં ફળોની પ્રાપ્તિમાં જો પરમતૃપ્તિ હોત તો, આટલાં વર્ષોમાં જરૂર તે મળી ગઈ હોત. પરમતૃપ્તિ નથી મળી એટલે હજુ કાંઈક બીજું જે બાકી છે તેને પ્રાપ્ત કરવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.”

આવી રીતે મનુષ્ય લૌકિક પુરુષાર્થ કરતો કરતો આગળ વધતો જાય છે અને બધા પુરુષાર્થની જાત-અનુભવ લઈ, તેમાંથી મળતાં ફળોને ભોગવી એ બધાંમાંથી ઉપરામ થતો જાય છે અને છેવટે એ પરમ પુરુષાર્થમાં પહોંચીને તેનું ફળ જે કેવલ્ય તેને પ્રાપ્ત કરી લે

છે અને સંતૃપ્ત-પરમતૃપ્ત થઈ જાય છે. ત્યાં સુધી તો તેણે લૌકિક પુરુષાર્થ કરવો જ પડે છે. લૌકિક પુરુષાર્થનો સ્વાનુભવ જો લીધો ના હોય તો પરમ પુરુષાર્થમાં જ્યારે લાગે ત્યારે પણ તેનું મન લૌકિકતા તરફ લલચાયેલું રહે છે; તેને કૃત્કલ્પ થવા કરે છે તેમાં શું હશે, ત્યાં શું હશે? જેમ કે -

કોઈ ભાઈને અહીંથી તેલનાર (કિદારેશ્વર પાસેના એક નાના ગામડાનું નામ તેલનાર છે) મોકલીએ અને તે રસ્તામાં માણસોનું મોટું ટોળું જુએ તો તેને કૃત્કલ્પ-જિજ્ઞાસા થાય કે અહીં શું હશે? લાવને હું જોતો જાઉં! ઉતાવળના અને પવિત્ર કાર્ય માટે તેને તેલનાર મોકલેલો હતો પરંતુ તેણે રસ્તામાં ટોળું જોયું અને તેથી તેની કૃત્કલ્પવૃત્તિ જાગી. ત્યાં એક માણસ હાથચાલાકીના જાદુના ખેલ કરતો હતો એ ત્યાં જોવા ગયો અને ખેલ પૂરી થયો ત્યાં સુધી ખોટી થયો. પણ જેણે પહેલાં માણસોનું ટોળું તથા જાદુના ખેલો જોઈ જ નાખેલાં હોય તે, તે બાજુ ફંટાય જ નહીં. તે જ્યારે અગત્યના કામ માટે તેલનાર જતો હોય અને વચ્ચે જાદુગર કે ટોળાને જુએ તો એ સમજી જ લે કે અહીં આમ જ હશે, આમાં શું જોવાનું હતું? આમ તેને ત્યાં કૃત્કલ્પવૃત્તિ કે જિજ્ઞાસાવૃત્તિ એકેય ન જાગે. કેમ કે તેણે આ બધું પૂર્વે જોઈ નાખેલું હતું તેથી તે સીધો જ પોતાના કાર્ય માટે ઊપડી જાય.

ત્યાં સુધી લૌકિક પુરુષાર્થની જરૂરત અને મર્યાદા છે તેનું આ એક દૃષ્ટાંત આપ્યું. લૌકિક પુરુષાર્થ દ્વારા ફળ પ્રાપ્ત કરીને તે બધાથી ઉપરામ થઈ ચૂકેલો હોય તે, લૌકિક સુખોનો સ્વાનુભવ કરી ચૂકેલો હોય તે, પરમ પુરુષાર્થ તરફ વળે ત્યારે તેને તે બધાં તરફ કૃત્કલ્પવૃત્તિ કે જિજ્ઞાસાવૃત્તિ થતી નથી. તેની કૃત્કલ્પવૃત્તિ પરિસમાપ્ત થઈ ગયેલી હોય છે. કલ્યાણના માર્ગમાં આગળ વધતા તેને લૌકિક પુરુષાર્થના ફળરૂપે આવતું, વિલંબરૂપી અકલ્યાણનું નડતર અવરોધતું નથી. કારણ કે આ બધું તો તે લૌકિક પુરુષાર્થમાંથી પ્રાપ્ત કરી અનુભવી ચૂકેલો છે. તેથી તે તેમાં લલચાતો નથી, લોભાતો નથી અને ખોટી પણ થતો નથી. આટલા માટે લૌકિક પુરુષાર્થની જરૂર છે. લૌકિક પુરુષાર્થ કરતાં કરતાં અલૌકિક પુરુષાર્થમાં આવી જવાય અને તેના દ્વારા પરમ પવિત્ર દિવ્ય કેવલ્ચને અનુભવી લેવાય ત્યાં સુધી તો બંને એપ્રિલ-૨૦૦૭

પુરુષાર્થની જરૂર છે.

સાચો પુરુષાર્થ પુરુષ અર્થે જ હોય, તે કેવલ્યમાં પહોંચાડનારો જ હોય. સત્યધર્મનું પાલન કરવું, યોગનાં અંગોનું આવરણ કરવું; તે બધું પરમ પુરુષાર્થમાં ગણાય.

સોળમા સૂત્રમાં 'પુરુષ' શબ્દ આવ્યો તેથી આપણે પુરુષ અને પુરુષાર્થ, લૌકિક અને અલૌકિક પુરુષાર્થ વિષે પણ સમજવાનો પ્રયત્ન કર્યો. પુરુષ અને પરમપુરુષની વાત આગળ થઈ ગઈ. પરમપુરુષ કોણ છે?

એક પરમપુરુષ એટલે પરમાત્મા. છ સૂત્રોમાં તેના ગુણધર્મો, તેમની વિશેષતા વિષેની વાત કરી દીધી છે. તેમના માટે નામ આપ્યું છે 'ઓમ્'. અને બીજા પરમપુરુષ એટલે પુરુષોમાં જે પરમ છે તે. જગત ઉપર જેટલા પુરુષો છે, નર અને નારી શરીરોમાં જેટલા આત્માઓ છે તે બધાથી પણ જે વિશેષ છે, વિશિષ્ટ છે, આગળ વધેલા છે, પરમ પુરુષાર્થમાં દોરવણી આપી શકે એવા છે, જેમના માટે શાસ્ત્રોમાં 'ગુરુ' શબ્દ વાપરેલો છે, 'સદ્ગુરુ' શબ્દથી જેમને નવાજેલા છે એવા પુરુષો; તેમને પણ પરમપુરુષ કહેવામાં આવે છે.

એવા જે ગુરુજનો કે જે પરમપુરુષ છે, પુરુષથી ઉચ્ચ કોટિના છે, તેમનામાં સર્વસાધારણ મનુષ્યો કરતાં ઘણુંબધું વિશેષ જોવામાં આવે છે. તેમનું જીવન જ વિશેષ પ્રકારનું છે, તેમનું જીવનકાર્ય જ લોકોપકારનું છે, વિશ્વકલ્યાણનું છે, તમામ જીવોને ઊર્ધ્વમુખી પ્રવૃત્તિ કરાવવાવાળું છે. તેવા મહાપુરુષોને, ગુરુજનોને પણ પરમપુરુષ કહેવામાં આવે છે. જે વ્યક્તિની, સાધકની આગળ વધવાની ઈચ્છા હોય, જેમને તૃપ્તારહિતપણું મેળવવું હોય અને તે મેળવીને તમામ પ્રકારના વિષયોથી ઉપર નીકળી જવું હોય તેમણે આવા મહાપુરુષની તન-મન-ધનથી સેવા કરવી. જેવી શક્તિ તેવી ભક્તિ. તન હોય તેણે તનથી, મન હોય તેણે મનથી, ધન હોય તેણે ધનથી, ત્રણે હોય તેણે ત્રણેથી સેવા કરવી. તેમના જીવનનો જે મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય હોય તેને પોતાનો બનાવી લેવો, તેમના સાંનિધ્યમાં રહેવું. જેટલી શક્યતા હોય તેટલું એ શરીરધારી, એ માનવરૂપધારી ગુરુદેવ-પરમાત્માનાં (શાસ્ત્રીમાં માનવરૂપધારી ગુરુદેવને

પણ પરમાત્માના પ્રતિનિધિ-સ્વરૂપ ગણવામાં આવેલા છે) પરિચયમાં રહેવું. તેમને પસંદ હોય તે પ્રમાણેનું જ આપણું આચરણ રાખવું, તેમની પસંદગીને જ આપણી પસંદગી બનાવી દેવી. આ રીતે એમનામય બની જવાથી પણ તૃષ્ણારહિતપણું પ્રાપ્ત થાય છે.

આવા પરમપુરુષ સાથે એટલે કે ગુરુજનો સાથે તાદાત્મ્ય કેળવવાથી, એમનામય બની જવાથી બીજી કોઈ સ્વતંત્ર સાધના કરવી પડતી નથી. કારણ કે ગુરુજનો સાથે તાદાત્મ્ય પ્રાપ્ત કરી લેવા જેવી બીજી એકેય મોટી સાધના નથી, એનાથી મોટી બીજી એકેય સાધના હોઈ શકે નહીં. આ રીતે તાદાત્મ્ય પ્રાપ્ત કરીને શિષ્ય ધીમે ધીમે ગુરુ બની જાય છે. ગુરુ બની જવું એટલે કોઈ બાહ્ય વેશથી નહીં. દાઢીબાલ વધારી દેવાં, કે ભગવાં વસ્ત્રો ધારણ કરવાં, કે પંચધૂણી તાપવી, કે ઘરબાર છોડી દેવાં એ કાંઈ ગુરુ બનવાનાં ખરાં લક્ષણો નથી. બાહ્ય લક્ષણો તો ગમે તે હોઈ શકે પણ અંદરનું જે જ્ઞાન, અંતરની જે સાચી સમજણ, “વિવેકબ્યાતિ” સુધીની જે પ્રાપ્તિ તેનું નામ ગુરુપણું. જે લઘુપણું-લુપ્તપણું-હલકાપણું હતું. જે ગેરસમજણો અને ભ્રમણાઓ હતી તે તમામમાંથી મુક્ત થઈને જે કાંઈ સાચું, પવિત્ર અને સમજવા જેવું હતું, જે કાંઈ બંધનમાંથી મુક્ત કરાવે તેવું હતું તે બધાંની પ્રાપ્તિ તેનું નામ ગુરુપણું. હલકાપણું બધું ચાલ્યું જાય ત્યારે સ્વતઃ ગુરુપણું બધું આવી જાય. જેમ ખાલી લોટાની હવા, લોટામાં પાણી ભરવાથી નીકળી જાય છે, અને પાણી કાઢીએ તે ઘડીએ જ હવા લોટામાં ભરાઈ જાય છે. આ બંને કાર્યો આપોઆપ જ થાય છે. પાણીને ભરતી વખતે હવાને કાઢવાનો પ્રયત્ન કરવો પડતો નથી. એમ, લઘુપણાને કાઢી નાખવાથી ગુરુપણું સ્વતઃ આવી જાય છે અને ગુરુપણું નીકળી જાય તો લઘુપણું આપોઆપ જ આવી જાય છે.

તો, આપણે પ્રયત્ન કરવાનો છે લઘુપણાને કાઢી નાખવાનો અથવા ગુરુપણાને ભરી દેવાનો. ગુરુપણું કઈ રીતે પ્રાપ્ત થાય છે? લઘુપણું શાનાથી ભાંગી જાય છે? પરમપુરુષરૂપી ગુરુદેવના સાંનિધ્યમાં રહેવાથી, તેમની સેવા કરવાથી, તેમના ઉપદેશ મુજબનું આચરણ એપ્રિલ-૨૦૦૭

કરવાથી, તેમની પાસેથી મળેલો આદેશ અને ઉપદેશ જગતને આપવાથી.

ગુરુદેવની સેવાના પણ અનંત પ્રકારો છે. તેમની પાસે રહીને કે તેમનાથી ઘણા દૂર રહીને પણ તેમની સેવા થઈ શકે છે. એવું પણ બને કે આપણે આપણા ગુરુદેવનું શરીર જોયું પણ ના હોય અને છતાંય દૂર રહ્યા-રહ્યા એમની સેવા કરતા હોઈએ. ક્યારેક તેમની કેસેટ સાંભળીને, ક્યારેક તેમના સદ્ગ્રંથો વાંચીને તેમને આપણા ગુરુ માની લીધેલા હોય. તેમના જીવનનો ઉદ્દેશ આપણે જાણી લીધેલો હોય, તેમને જે કાંઈ કહેવાનું છે તે આપણે વાંચી, સમજી આપણા જીવનમાં ઉતારી દીધેલું હોય અને પછી એ બધું બીજાઓને આપવાનો પ્રયત્ન કરતા હોઈએ તો એ પણ ગુરુદેવની, પરમપુરુષની સેવા જ છે, એ પણ ગુરુદેવનું સાંનિધ્ય જ છે. એ સાંનિધ્ય સૂક્ષ્મ કહેવાય. સૂક્ષ્મ સાંનિધ્યથી પણ તૃષ્ણારહિતપણાની પ્રાપ્તિ થાય છે.

“પરમપુરુષ ... વૈતૃષ્ણમ્” એટલે પવિત્ર પુરુષોનાં ગુણગાન ગાવાં, તેમના સદ્ગુણોનું રટણ કરવું. ગુણ ગાવા એટલે કે તેને જીવનમાં ઉતારવા અને બીજાને સમજાવવા. ગુરુદેવનાં વખાણ કરવા જતાં, સામા માણસને ઉપરથી ઘૂણા ઉત્પન્ન થાય તેવું જડ આચરણ આપણું ના હોવું જોઈએ; ગુરુદેવના પ્રેમમાં એવા ઘેલા કે આંધળા ન થવું જોઈએ. આપણા ગુરુદેવ તરફ આપણા કુટુંબને, પડોશીઓને, સમાજને અને આપણા દેશને ધીમે ધીમે પ્રેમ વધતો જાય, તેમની સાચી વાતોની સૌને સમજણ પડતી જાય તેવો પ્રયત્ન અતિ પ્રેમપૂર્વક કરવો જોઈએ. પ્રેમમાં આંધળા કે ઘેલા થઈએ તો ઉપરથી ‘મૂર્ખ મિત્ર’ જેવું કામ કરીએ. જો આપણામાં ઘેલછા અને ઓછી સમજણ હોય તો ગુરુદેવ તરફ લોકોને અને કુટુંબને પ્રેમના બદલે દ્રેષ પેદા થાય. ઉપરોક્ત તમામ પ્રકારની સાવધાની રાખવી અને તે મુજબ વર્તન કરવું તે પણ પરમપુરુષની સેવા જ થઈ કહેવાય.

“ગુણવૈતૃષ્ણમ્” માં ગુણ શબ્દ છે. એક તો ગુણ એટલે સદ્ગુણ અને ગુણનો બીજો અર્થ ત્રિગુણ. ત્રિગુણ એટલે સત્ત્વ, રજ અને તમ. જગત આખું ત્રિગુણમય છે. સત્ત્વ, રજ અને તમ એ ત્રણ, યોગશાસ્ત્રમાં જે

ચોવીસ તત્ત્વો ગણાવ્યાં છે તેમાંનાં ઠેઠ અલિંગ પ્રકૃતિપર્યંત પહોંચે છે. ગુણોમાં તૃષ્ણા ન રહેવી જોઈએ, ત્રિગુણને તત્ત્વથી જાણી-સમજીને તૃષ્ણામાંથી મુક્ત થઈ જવું જોઈએ. જગત ત્રિગુણમય છે. આ ત્રિગુણમય

જગતને તત્ત્વની રીતે જોઈ-સમજીને પણ તૃષ્ણારહિત થઈ જવાય છે.

(કમશઃ)

(“મુક્તા” પુસ્તકમાંથી સાભાર)

- ધરતીમાતાની અને સદ્ગતોની શાંતિ માટે -

: દીપયજ્ઞ કરીએ :

(ગુજરાતમાં થયેલા ધરતીકંપ વખતે પૂજ્યશ્રીનો આદેશ)

૨૬મી જાન્યુઆરીએ સવારમાં થયેલા ભૂકંપે કુદરતના કેરનો અને કુદરતની શક્તિનો પૂર્ણ પરચો આપી દીધો છે. મનુષ્ય આકાશમાં ઊડવાની કે પાતાળમાં પ્રવેશવાની શક્તિ ધરાવતો હોય તોય તે કુદરત આગળ કેટલો અતિ તુચ્છ મગતરા જેવો છે તેનો સાક્ષાત્ અનુભવ તેણે આંખના એક પલકારા માત્રમાં આખા રાષ્ટ્રને કરાવી દીધો છે.

જ્યાં કેવળ ભૌતિક ઉપાયો દ્વારા પહોંચી વળાતું ન હોય ત્યાં આધ્યાત્મિક ઉપાયોનો પણ સહારો લેવાવો જોઈએ તેવું મહામાનવોએ કહેલું અને કરેલું છે.

આપણે સૌ પણ ધરતીમાતાની શાંતિ અને માફી માટે અને અકાળે કાળના ગાલમાં સમાઈ ગયા છે એવાં સર્વે ભાંડુઓના આત્માની શાંતિ માટે અને શ્રદ્ધાંજલિ માટે “દીપયજ્ઞ” કરીએ.

શુદ્ધ ધીનો દીવો, વિરાટયજ્ઞનું લઘુ સ્વરૂપ જ છે. લઘુયજ્ઞ-દીપયજ્ઞ સૌ કોઈ કરી શકે છે. દીપયજ્ઞની સાથે તે કરનારની પવિત્ર અને પ્રચંડ શુભેચ્છા-ભાવના ભળેલી હોય છે અને તે ભાવના જ બહુ મોટું કામ કરી જાય છે. તો આપણે સૌ પણ -

ઑંછામાં ઑહું અખંડ ચોવીસ કલાક સુધી અથવા ચોવીસ દિવસ સુધી રોજ એક-એક કલાક સુધી શુદ્ધ ધીનો દીવો પ્રગટેલો રાખીએ. પોતાના ઘરમાં જ સલામત સ્થળે દીવો રાખવો અને ખૂબ સાવધાન રહેવું જેથી આગ લાગવાનો ડર રહે નહિ.

ધીના દીવાના માધ્યમથી ધીના અણુ-પરમાણુઓ વાતાવરણમાં ફેલાય છે અને તેથી વાતાવરણમાં રહેલાં

આસુરી-વિનાશક તત્ત્વોનો સંકોચ થાય છે અને દૈવી-સર્જનાત્મક તત્ત્વોની અભિવૃદ્ધિ થાય છે.

દીવો પ્રગટ કરતી વખતે બે હાથ જોડીને હૃદયપૂર્વક માનસિક રીતે પ્રાર્થના-વિનંતી અવશ્ય કરીએ કે -

‘જગતજનની હૈં ધરતી માતા! અમને સૌને શમા કરો અને શાંત થાવ.’

જરૂરતવાળાઓને ભૌતિક-સ્થૂળ સહાય મોટા પ્રમાણમાં જરૂરથી કરીએ, પણ “દીપયજ્ઞ” દ્વારા આધ્યાત્મિક-સૂક્ષ્મ સહાય કરવાનું પણ ચૂકીએ નહિ.

આયુર્વેદે પણ ધીને (ખાસ કરીને ગાયના ધીને) “લાભ દુઃખોં કી એક દવા” તરીકે સ્વીકૃત કરી જ લીધું છે, અને આર્ષ સંસ્કૃતિએ પણ ધીને, આધ્યાત્મિક, આધિદૈવિક અને આધિભૌતિક પ્રકરણોમાં લાભ આપવામાં “રામબાણ” તરીકે ગણ્યું જ છે.

આધુનિક વિજ્ઞાન દ્વારા ગાયનું છાણ પણ અણુબોમ્બની વિનાશક અસરને પણ સ્તંભિત કરનારું સાબિત થયું છે. ગાયના છાણથી લીપેલી દીવાલો પર બોમ્બની અસર નહિવત્ થાય છે તેવું નિષ્ણાતોનું કહેવું છે. જો છાણમાં આવી અલૌકિક શક્તિ હોય તો ધીની દિવ્યશક્તિ વિષે તો પૂછવું જ શું?

ધીના દીવા દ્વારા વાતાવરણમાં ફેલાયેલા ધીના પરમાણુઓ શ્વાસ દ્વારા ફેફસામાં જઈને લોહીમાં ભળે છે. આ રીતે તન-મનને સૂક્ષ્મ, સાત્ત્વિક પૌષ્ટિકતા પ્રાપ્ત થવાથી મનુષ્યનો ભય કમશઃ નાશ પામે છે.

હાલના ભયાકુલ વાતાવરણના સમયમાં કોઈ એક જગ્યાએ જ વિરાટ યજ્ઞ કરવા કરતાં, ઘરે ઘરે લઘુયજ્ઞ

એપ્રિલ-૨૦૦૭

(દીપયજ્ઞ) વધુ અસરકારક સાબિત થશે.

માનવ ખૂબ બુદ્ધિશાળી હોવા છતાંય અપૂર્ણ છે. અપૂર્ણની સર્વ શોધો અને વિચારધારાઓ પણ અપૂર્ણ જ હોય. માટે “અમુક જ સાચું અને અમુક તો ખોટું જ” એવા વિવાદમાં, આવા કટોકટીના કાળમાં ન પડીએ. “બહુ તંતવો બળવંતો” એ ન્યાયે ક્યારે કયો ઉપાય કારગત નીવડી જાય. માટે આપણે સૌ, દુઃખીઓનાં દુઃખ દૂર કરવા, દીપયજ્ઞ દ્વારા શુભેચ્છા-ભાવના પાઠવીએ.

પરમાત્માને “કર્તુમ્ અકર્તુમ્ અન્યથા કર્તુમ્ સમર્થ” માનેલા છે. એટલે કે પરમાત્મા શક્ય કરવામાં, અશક્ય કરવામાં અને શક્યને અશક્ય તથા અશક્યને શક્ય કરવામાં સમર્થ છે. આ સત્યનો અનુભવ આપણને

છવનમાં અનેક વખત થાય છે. માટે “આધુનિક અને વિજ્ઞાનિક અભિગ્રાહ જ સાચો અને પ્રાચીન તથા આધ્યાત્મિક અભિગ્રાહ ખોટો” એવો હઠાગ્રહ રાખવો જોઈએ નહિ, તેથી નુકસાન આપણને જ છે.

દીપયજ્ઞ દ્વારા પર્યાવરણની અશુદ્ધિ દૂર થવાથી લાભ જ થવાનો છે, નુકસાન તો થવાનું નથી જ. ખિસકોલીએ જેમ સેતુબંધમાં એક કાંકરી મૂકીને સહાય કરી હતી તેમ આપણે પણ દીપ પ્રગટાવીને સહાય કરીએ.

આજે શોધાયેલો ભૌતિક વિજ્ઞાનનો નિયમ આવતીકાલે વહેમ સાબિત થઈ જાય છે તે સત્ય કદી વીસરાવું જોઈએ નહિ. અસ્તુ.

અમૃત મહોત્સવ

— પ્રવીણભાઈ શાહ

ગુરુપૂર્ણિમાના દિવસે ગુરુપ્રેમી ભાઈઓ-બહેનોએ એક વિચાર રજૂ કર્યો. પૂ. શ્રી.નો જન્મ દિવસ તારીખ ૩૦-૧૦-૨૦૦૨ ના રોજ ઓમ્ જયંતી તરીકે આંબાવાડીમાં શ્રી. પંકજભાઈને ત્યાં ઊજવવાનો છે. પૂ. શ્રી.ને તે દિવસે ૭૪ વર્ષ પૂરાં થશે અને ૭૫મું વર્ષ શરૂ થશે. પૂ. શ્રી. ગુરુદેવનો ૭૫મા વર્ષમાં પ્રવેશ - એ આખું વર્ષ અમૃત મહોત્સવ વર્ષ તરીકે ઊજવાય તો કેવું?!

સૌએ એકી અવાજે એ વિચારને સહર્ષ વધાવી લીધો. આ આખું વર્ષ અમૃત મહોત્સવ તરીકે ઊજવવાનું નક્કી થાય તો તેની ઉજવણી કેવી રીતે કરવી તેનાં સૂચનો તારીખ ૩૦-૧૦-૨૦૦૨ સુધીમાં આપવાં એવું નક્કી થયું. પૂ. શ્રી. ગુરુદેવ સાથે આ માટે અગાઉથી વિચાર-વિમર્શ થયો હતો.

આંબાવાડીમાં શ્રી પંકજભાઈને ત્યાં ૩૦-૧૦-૨૦૦૨ ના રોજ ઓમ્ જયંતીનો કાર્યક્રમ પૂરી શ્રદ્ધાથી ઊજવાયો. અમદાવાદ-ઉમરેઠ-ડાકોર-ઠાસરા-વલસાડ-હળવદ વગેરે કેન્દ્રોમાં ઓમ્ પરિવાર પોતપોતાની રીતે અમૃતમહોત્સવની ઉજવણીનું આયોજન કરશે. આજે વલસાડ ઓમ્ પરિવારે મોટી

સંખ્યામાં હાજર રહીને પૂ. શ્રી. ગુરુદેવનું આગવી રીતે અભિવાદન કર્યું. સનાતન ધર્મસંસ્થા, હળવદ ટાઈમ્સ, હેલો હળવદ વગેરેનાં પત્રકારોએ અને પ્રતિષ્ઠિત આગેવાનોએ અમૃત મહોત્સવની ઉજવણીમાં પોતાને પણ સહભાગી બનાવવા અને તેમનાં સામાયિકોમાં એ વિષે લખાણો છાપવાની પૂ.શ્રી. પાસે નમ્રતાપૂર્વક અનુમતિ લીધી.

પૂ.શ્રી. ગુરુદેવશ્રીએ બકરાણાના પૂ. રવુભાબાપુ સાથેનાં સંસ્મરણોને ભાવસભર થઈને યાદ કર્યાં. આ સંસ્મરણો શ્રી. સંધ્યાબહેન લિપિત એક પુસ્તકમાં સંગ્રહ કરેલાં છે.

વાતને આગળ વધારતાં પૂ. શ્રી. એ કહ્યું કે - આ શરીરને આજે ૭૪ વર્ષ પૂરાં થયાં અને ૭૫મું વર્ષ શરૂ થયું. બચપણ, જુવાની, બુઢાપો અને મૃત્યુ એ તો છવનનો ક્રમ છે. જેટલા વહેલા ચેતાય એટલું સારું. તમારા સૌની એવી ઈચ્છા છે કે બાપુનું ૭૫મું વર્ષ અમૃત મહોત્સવ વર્ષ તરીકે ઊજવાય. તો ભલે ઊજવો. આજે એવો સંકલ્પ કરો કે આવતી ઓમ્ જયંતી સુધીમાં - એટલે કે આખા એક વર્ષ દરમ્યાન - ઓમ્ પરિવારનાં સૌ ભક્તો “ઓમ્ ગુરુ ઓમ્” મંત્રના બે અબજ જાપ કરીશું.

સભામંડળમાં હાજર સૌ ભાઈઓ, બહેનો, બાળકોએ બે હાથ ઊંચા કરીને બે અબજ મંત્ર જપ કરવાનો સંકલ્પ લીધો. પૂ. શ્રી. એ સત્યધર્મ ગુરુદેવ કી જય બોલાવીને સૌને શુભાશિષ આપી.

તો આ રીતે જે સંકલ્પ લેવાયો અને તે નિમિત્તે આખા વર્ષ દરમ્યાન જે જે કાર્યક્રમો યોજાયા તેની નોંધ અત્રે પ્રસ્તુત કરવાનો નમ્ર પ્રયત્ન કર્યો છે.

શ્રાવણ મહિનામાં ઉમેરઠમાં શ્રી. તુષારભાઈને ત્યાં તા ૧૦, ૧૧ ઓગસ્ટ ૨૦૦૨ના રોજ ચોવીસ કલાક 'ઓમ્ નમઃ શિવાય'ની અખંડ ધુનનો કાર્યક્રમ હતો. પૂ. શ્રી. ગુરુદેવ અમદાવાદથી આવે કે ન આવે તેવું કંઈ નક્કી નહોતું, નાદુરસ્ત તબિયતના કારણે પૂ. શ્રી. ઘણા વખતથી અમદાવાદની બહાર પધારતા ન હતા. ૧૧મી તારીખે સવારે ૧૦.૦૦ વાગે જપયજ્ઞની પૂર્ણાહુતિ હતી. બરાબર ૯-૦૦ વાગે શ્રી. ગુરુદેવ પધાર્યા, બધાંને બહુ જ આનંદ થયો. શ્રી ગુરુદેવની સાથે પંકજભાઈ, દેવચંદભાઈ, શશીકાન્તભાઈ, દમાભાઈ, ડો.શ્રી સદ્ગુરુસમર્પણભિક્ષુજી વગેરે સહકુટુંબ ગાડીઓના રસાલા સાથે આવ્યા હતા. ડાકોર અને ઠાસરાથી પણ ઓમ્ પરિવારનાં ભક્તજનો હાજર હતાં.

પૂ. શ્રી.એ ખૂબ પ્રેમથી બધાંને 'ઓમ્ નમઃ શિવાય'ની ધુન જે ચાલુ હતી તે ૧૦.૩૦ વાગ્યા સુધી બોલાવડાવી. ૧૦.૩૦ વાગે પૂર્ણાહુતિ થઈ.

પૂ. શ્રી.એ આશીર્વાચન આપતાં કહ્યું - તમો બધાંએ અમારી ગેરહાજરીમાં પણ ખૂબ સુંદર કાર્યક્રમ યોજ્યો. અને પાર પાડ્યો, તે બદલ સૌને અભિનંદન આશિષ. આમ તો અમે આવીએ કે ન આવીએ તેનું કંઈ નક્કી ન હતું. પરંતુ તમો બધાંએ અમારો જન્મ દિવસ અને તે પછીનું આખું વર્ષ અમૃતમહોત્સવ તરીકે ઊજવવાનું નક્કી કર્યું છે. તો પછી ત્યાં સુધી રાહ શું કામ જોવી?! આજથી જ શ્રી. ગુરુજીના અમૃત મહોત્સવની ઉજવણી શરૂ કરી દઈએ!

બધાં એ 'સત્યધર્મગુરુ દેવ કી જય' કહીને આનંદ વ્યક્ત કર્યો. સૌએ ભોજન-પ્રસાદ લીધો. શ્રી ગુરુદેવ ઉમેરઠ-ડાકોરમાં ચાર-પાંચ દિવસ રોકાયા. ઉમેરઠમાં

એપ્રિલ-૨૦૦૭

શ્રી. ગોપાલભાઈને ત્યાં તથા ડાકોરમાં શ્રી. રોહિતભાઈને ત્યાં હવન-સ્વાધ્યાય-સત્સંગનો કાર્યક્રમ થયો.

તા. ૧૫-૯-૨૦૦૨ને ભાદરવા વદ નોમના દિવસે મણીનગરમાં શ્રી શેખરભાઈ પટેલને ત્યાં પર્યાવરણ પરિશુદ્ધિ હવન તથા ગાયત્રી-મારુતિ હવન સવારે ૮ થી ૧૧-૦૦ વાગે અને તે પછી ભોજન-પ્રસાદ.

તા. ૫-૧૧-૨૦૦૨ને મંગળવારે મણીનગરમાં શ્રી નેષધભાઈ વ્યાસના ઘરઆંગણે ઓમ્ પરિવારનો નૂતન વર્ષ નિમિત્તેનો કાર્યક્રમ થયો. "ઓમ્ ગુરુ ઓમ્" મંત્રના વાચિક જપ કરીને પૂ. શ્રી. એ સૌને આ મંત્રના બે અબજ જપ કરવાના છે તેના સંકલ્પની યાદ અપાવી.

નારણપુરા ઓમ્ પરિવારે દર મહિનાના બીજા ગુરુવારે સવારે ૫.૩૦ વાગે પ્રભાતકેરી ફરવાનું અને મહિનામાં એક વખત રવિવારે રાત્રે ૮-૦૦ થી ૯-૦૦ વાગ્યા સુધી 'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્'ની ધુનનો કાર્યક્રમ રાખવો એવું નક્કી કર્યું.

ડૉક્ટર સદ્ગુરુસમર્પણભિક્ષુ - શ્રી સોમાભાઈને ત્યાં સૌ પ્રથમ કાર્યક્રમ ગોઠવાયો. તા. ૨૪-૧૧-૨૦૦૨ના રોજ સવારે ૭-૦૦ થી સાંજના ૭-૦૦ વાગ્યા સુધી ૧૨ કલાકની અખંડ મંત્ર જાપની ધૂન થઈ. આખા દિવસ દરમ્યાન ઘણાં ગુરુપ્રેમી ભાઈઓ-બહેનો-બાળકોએ ભાગ લીધો. સાંજે ૬-૦૦ વાગે તો લગભગ ૧૨૫-૧૫૦ ભક્તોની હાજરી થઈ. પૂ. શ્રી ગુરુદેવ પણ પધાર્યા. પૂર્ણાહુતિ સમયે શ્રી ગુરુજીએ આરોગ્ય સૂત્રની સાથે ઓમ્ ગુરુ ઓમ્નો મંત્ર બોલાવ્યો.

જેનો જીભ પર કાબૂ, તેનો જગ પર જાદુ;

જેનું જીવન સાદું, તેનું આરોગ્ય ઝાડું.

કરકસર છે કામધેનુ, દે છે અમૃત દિન રૈનુ;

કમ ખાઓ જો ગમ ખાઓ, તો દુઃખથી મુક્તિ પામો.

ઓમ્ ગુરુ ઓમ્ ઓમ્ ગુરુ ઓમ્

ઓમ્ ગુરુ ઓમ્ ઓમ્ ગુરુ ઓમ્

આરોગ્ય સૂત્રનો અર્થ સમજાવતાં પૂ. શ્રી. એ કહ્યું - જેનો જીભ પર કાબૂ એટલે સ્વાદ પર કાબૂ અને સાથે સાથે

બોલવામાં પણ કાબૂ રાખવો જોઈએ. કહે છે ને કે “તલવારના ધા રુઝાય છે પણ વાણીના ધા કઠી રુઝાતા નથી.” માણસે આરોગ્ય સાચવવું હોય તો ખાવામાં ખૂબ ધ્યાન રાખવું જોઈએ. સ્વાદ માટે ન ખાતાં આરોગ્ય સચવાય તેવું અને તેટલું ખાવું જોઈએ. તેવી રીતે બોલવામાં પણ ખૂબ વિવેક રાખવો જોઈએ. સત્ય છતાં અપ્રિય બોલતાં પહેલાં પણ ખૂબ સાવધાની રાખવી જોઈએ.

આ રીતે સાધનાની સાથે સાથે આરોગ્ય અંગે પણ એટલી જ કાળજી રાખવાની છે અને માટે જ આપણે આપણા સત્સંગમાં આવાં આરોગ્ય સૂત્રો પણ વણી લઈએ છીએ.

આખો કાર્યક્રમ સારી રીતે સંપન્ન થયો. સૌ ભોજન-પ્રસાદ લઈને છૂટાં પડ્યાં.

ઉમેરેક ઓમ્ પરિવારે દર મહિનાની વદ દસમે દવાખાનામાં દર્દીઓને ફળોનું વિતરણ કરવાનું નક્કી કર્યું છે. મહિનામાં એક વખત ‘ઓમ્ ગુરુ ઓમ્’ નો આહુતિ યજ્ઞ થશે. દર મહિનાની અમાસ પછીના પહેલા સોમવારે સ્વાધ્યાય-સત્સંગ થાય એ રીતેનું બાર મહિનાનું આયોજન થયેલું છે.

હળવદ ઓમ્ પરિવારે (૧) જાહેર ઈનામી નિબંધ સ્પર્ધા (૨) ગાયત્રી-મારુતિ યજ્ઞ (૩) ઓમ્ ગુરુ ઓમ્ના દસ લાખ મંત્રો લખવા. એવું આખા વર્ષ દરમ્યાનનું આયોજન કરેલું છે.

ગોમતીપુર ઓમ્ પરિવારે તારીખ ૨૩-૧૧-૨૦૦૨ના રોજથી દરરોજ સવારે ૫-૦૦ થી ૫-૪૫ વાગ્યા સુધી પ્રભાતકેરી કરવાનું ચાલુ કર્યું. જયાનંદભાઈ રાવલ અને તેમના કુટુંબ પરિવાર સહિત આજુબાજુની પોળોનાં ૫૦-૬૦ કે ૧૦૦ જેટલાં માણસો દરરોજ નિયમિત ‘ઓમ્ ગુરુ ઓમ્’ ની ધુન બોલતાં બોલતાં ૪૫ મિનિટ સુધી ગામમાં ફરતાં. એક વખત ભાઈઓ ધુન બોલે એક વખત બહેનો ધુન બોલે. શિયાળાની કડકડતી ઠંડીમાં પણ સૌનો ઉત્સાહ અનેરો હતો. બરાબર ત્રણ મહિના સુધી પ્રભાતકેરીનો કાર્યક્રમ વિના વિચ્છે ચાલ્યો અને તા. ૨૨-૨-૨૦૦૩ના રોજ પૂર્ણાહુતિ થઈ. પૂ. શ્રી.ની અનહદ કૃપા જ કહેવાય.

એપ્રિલ-૨૦૦૭

તારીખ ૧૭-૧૧-૨૦૦૨ના રોજ ખાખરિયા ટપ્પાના ગોવિંદપુરા, નદાણ અને ખંડેરાવપુરા એમ ત્રણ ગામમાં સુસંસ્કાર પ્રચારયાત્રાનો કાર્યક્રમ થયો. ખંડેરાવપુરામાં પોતાના ઘરે પૂ. શ્રી ગુરુદેવની પધરામણી કરાવીને સ્વાધ્યાય સત્સંગનો લાભ લેવાની શ્રી બળદેવભાઈની ઈચ્છા પરિપૂર્ણ થઈ. સૌએ ભોજન-પ્રસાદનો લાભ લીધો.

તા. ૨૨-૧૨-૨૦૦૨ના રોજ શ્રી દેવચંદભાઈ પટેલને ત્યાં રાત્રે ૮-૦૦ થી ૯-૦૦ ‘ઓમ્ ગુરુ ઓમ્’ના જાપ અને ભોજન-પ્રસાદનો કાર્યક્રમ થયો.

તા. ૨૫-૧૨-૨૦૦૨ પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી.ના અમૃત મહોત્સવ નિમિત્તે ઘણા પ્રેમીઓ પોતાને ત્યાં પૂ.શ્રી.ની પધરામણી થાય અને સ્વાધ્યાય, સત્સંગ, હવન કે અખંડ ધુનનો કાર્યક્રમ થાય તેમ ઈચ્છતા હોય છે. ડાકોરના શ્રી રાજુભાઈ સુખડિયાના સસરા શ્રી પ્રફુલ્લભાઈએ બોરસદ મુકામે ગાયત્રી-મારુતિ હવન અને સત્સંગનો કાર્યક્રમ રાખ્યો. યજ્ઞમાં ઘરનાં સૌએ એક કલાક ગાયત્રી મંત્રના જાપ દ્વારા અને એક કલાક મારુતિ મંત્રના જાપ દ્વારા આહુતિ આપી. સૌએ ખૂબ ઉત્સાહથી અને ઉમળકાભેર હવનમાં ભાગ લીધો.

આશીર્વાચન આપતાં પૂ. શ્રી. એ કહ્યું - “અમે હમણાંના નાદુરસ્ત તબિયતના કારણે ભાગ્યે જ હવન કરીએ છીએ. પરંતુ શ્રી પ્રફુલ્લભાઈની ઘણા વખતથી માગણી હોવાથી અને અનુકૂળતા હોવાથી આજે આ શક્ય બન્યું. હવન-વિજ્ઞાન વિષે તો આપણે અવાર-નવાર વાતો કરીએ જ છીએ. ગાયત્રી-મંત્ર જેમ બુદ્ધિની શુદ્ધિનો મંત્ર છે તેમ મારુતિ-મંત્રનું પણ એટલું જ મહત્ત્વ છે. આપણે મંત્રમાં ગાઈએ છીએ કે “હનુમાન મહાપ્રભુ ....” હનુમાનજીને અહીં મહાપ્રભુ કહ્યા છે શ્રી રામના અનન્ય સેવક. તેમનો ધર્મ જ રામની સેવા કરવાનો, એવા સેવક કે બીજા કોઈ એવા ન થઈ શક્યા અને આવા અનન્ય સેવક જ પ્રભુ નહિ પણ મહાપ્રભુ થઈ શકે. શ્રી રામનાં અનેક કાર્યો શ્રી હનુમાનજીએ માત્ર સેવક બનીને કર્યાં છે. આપણે પણ એવા થવાનું છે.”

ત્યારબાદ યજ્ઞની પૂર્ણાહુતિ થઈ. સૌ ભોજન પ્રસાદ

લઈને છૂટાં પડ્યાં.

તારીખ ૨૯-૧૨-૨૦૦૨ને રવિવારે પલિયડ મુકામે ગાયત્રી અનુષ્ઠાન સાધના શિબિર નિમિત્તે ધજારોહણ અને ભિક્ષુબોધોત્સવની ઉજવણી થઈ.

તા. ૯-૨-૨૦૦૩ અમૃત મહોત્સવ નિમિત્તે નવરંગપુરામાં શ્રી નંદુભાઈ પટેલને ત્યાં 'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્' મંત્રનો જપયજ્ઞ ૯-૦૦ થી ૯-૦૦.

તા. ૨૩-૨-૨૦૦૩ના રોજ ડો. કાન્તિભાઈ એ. પટેલને ત્યાં રાત્રે ૯-૦૦ થી ૯-૦૦ 'આમ્ ગુરુ ઓમ્'નો જપયજ્ઞ. એક કલાકના મંત્રજાપ પછી પંદરેક મિનિટ સુધી આરોગ્ય સંકીર્તન સૂત્ર સાથે મંત્ર બોલ્યા.

પૂ.શ્રી.નાં આશીર્વાચન : "આપણે સાચી સમજણ કેળવવાની છે, માટે જ આરોગ્ય સંકીર્તન સૂત્રને મંત્રજપની સાથે વણી લીધું છે. એકવાર લક્ષ્મીજીએ શ્રી વિષ્ણુ ભગવાનને કહ્યું કે હે પ્રભો! આપને ખૂબ જ ચાહું છું. આપ પંજા મને ચાહો છો તો આપણે લગ્ન કરીએ. વિષ્ણુ ભગવાને કહ્યું કે બધું સાચું, પણ મારી એક શરત છે અને તે એ કે હું તમને એક પણ બાળક નહિ આપું. લક્ષ્મીજીએ પ્રુછ્યું કે એમ કેમ પ્રભુ?! તો વિષ્ણુજીએ કહ્યું આપને બાળકો થતાં તમારું માતૃદ્વય બધું પોતાનાં બાળકોને જ આપે, અને આપના વિના (લક્ષ્મી વિના) મારાં સમસ્ત દુનિયાનાં બાળકોનું શું? મારે એમનું પાલન પોષણ કેવી રીતે કરવું? આમ આવો મીઠો અને ઉમદા સંવાદ બંને વચ્ચે ચાલ્યો હતો."

આપણે સૌએ વધુ ને વધુ 'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્'ના મંત્ર જાપ કરવાના છે તે દરેકે ધ્યાનમાં રાખવાનું છે.

તે પછી પૂ.શ્રી.ની આરતી ઉતારવામાં આવી અને સર્વેને હળવો નાસ્તો આપવામાં આવ્યો.

તા. ૧૬-૩-૨૦૦૩, શ્રી રાયમલભાઈને ત્યાં જપયજ્ઞ સ્વાધ્યાય-સત્સંગ સાંજે ૬-૦૦ થી ૯-૦૦.

શ્રી રાયમલભાઈ એટલે પૂ. શ્રી ગુરુદેવના અનુન્ય સેવક. તેમના નવા મકાનના વાસ્તુ નિમિત્તે પૂ. શ્રી. ની પધરામણી થાય અને અમૃત મહોત્સવ વર્ષમાં 'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્' નો જપયજ્ઞ પણ થાય એવી એમની ભાવના. સાંજના બરાબર ૬-૦૦ વાગે પ્રણવ વંદના ગાઈને

એપ્રિલ-૨૦૦૭

'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્'ના મંત્રનો જાપ શરૂ થયો. બરાબર એક કલાક જાપ ચાલ્યા. પૂ. શ્રી.ની પધરામણી થતાં કુંવારિકાઓએ માથે બેડું મૂકી તેમનું સ્વાગત કર્યું. શ્રી રાયમલભાઈએ આરતી ઉતારી.

પૂ. શ્રી. નાં આશીર્વાચન : "કોઈપણ ભગવાન કે સંત ત્યારે જ આપણી સંભાળ લે કે જ્યારે આપણને તેમના તરફ સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ હોય. જીવનમાં સાચું કે ખોટું જે કંઈ બને પણ પોતાના ગુરુદેવ ઉપર જો વિશ્વાસ ન હોય અને તેમનામાં શ્રદ્ધા ન હોય તો તેમનાં દર્શન કરવાં કે તેમને ત્યાં જવું નિરર્થક છે. એક સાવ સાદો દાખલો આપું. એક વાર એક ગામમાં કોઈ મોટા સંત મહાત્મા પધારેલા. બધાં તેમના દર્શને જાય. બધાંને વિશ્વાસ બેસતો ગયો. સંત મહાત્માનો નિયમ એવો કે જે અધેલી (આઠ આની) આપે તેને કંઠી બાંધે અને પ્રભુભજન કરવાનું કહે. ત્યાં એક વેલીબેન રહે. વગડામાં આખો દિવસ દોર ચરાવવાનું કામ કરે. સાંજે થાક્યાં-પાક્યાં ઘેર આવી સૂઈ જાય. ગરીબ અવસ્થા. એક વાર વેલીબેનને થયું કે સંત મહાત્મા પાસે બધાં જ કંઠી બંધાવે છે તો લાવને આજે તો હું ય કંઠી બંધાવું. એટલે સાંજે પાછાં વળતાં સંતના ચરણમાં અધેલી મૂકી કંઠી બંધાવી ઘેર ગયાં. રાત્રે સૂતાં જ વેલીબેનને પેટમાં દુઃખાવો ઊપડ્યો. દુઃખાવો વધવા માંડ્યો. વેલીબેનને થયું કે કોઈ દિવસ નહિ ને આજે જ પેટમાં દુઃખાવો કેમ ઊપડ્યો? જરૂર પેલા મહાત્માએ કંઠી બાંધી એટલે જ આવું થયું લાગે છે, એ તો અડધી રાતે મહાત્મા પાસે ગયાં અને કહે મહારાજ તમે કંઠી બાંધી અને મારા પેટમાં દુઃખાવો ઊપડ્યો. મારે કંઠી નથી બંધાવવી. લઈ લો તમારી કંઠી. મહારાજ હસતાં હસતાં કહે કે ભલે. અને કહ્યું કે

વિશ્વાસ વગરની વેલી શીદ થઈ હતી ચેલી?

લાવ મારી કંઠી ને લે તારી અધેલી.

વેલીબેન એ ભૂલી ગયાં કે આજે ભૂખ બહુ લાગેલી તેથી વગડામાં મહુડાં બહુ ખાધેલાં. અને મહુડાં બહુ ખાધા પછી પેટમાં ન દુઃખે તો થાય શું?! આમ સંત ઉપર કે ગુરુદેવ ઉપર શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ રાખવો ખૂબ જરૂરી છે. અસ્તુ."

દસેક મિનિટ ગાયત્રીમંત્રના જાપ થયા. તે દરમિયાન શ્રી ગુરુદેવ શ્રી રાયમલભાઈના મકાનમાં બધે ફર્યા. 'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્'ના સ્ટીકર લગાવ્યાં. સૌએ પ્રસાદ લીધો.

તા. ૨૩-૩-૨૦૦૩. શ્રી શકુંતલાબહેનને ત્યાં 'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્' ના મંત્રજાપ. રાત્રે ૮-૦૦ થી ૯-૦૦. પૂ. શ્રી. નાં આશીર્વચન : "આપણે આ બધા મંત્રોના જાપ શાને માટે કરવાના છે? સાચી સમજણ કેળવવા. જ્યાં સુધી આપણામાં સાચી સમજણ નહિ આવે ત્યાં સુધી આપણને ગમે તેટલું સુખ અને ગમે તેવું સુખ મળશે તો પણ દુઃખ જ લાગશે. કારણ સુખની કોઈ સીમા જ નથી. ગુરુસંતોમાં નિષ્ઠા રાખવી અને શક્ય તેટલી સેવા કરવી. અત્રે જ્યારે શ્રી નંદુભાઈને ત્યાં ગયા હતા અને પ્રસાદ લઈ લીધા બાદ અમે અમારાં બ્રશ અને દાંત સાફ કરતા હતા ત્યારે શ્રી નંદુભાઈનાં ધર્મપત્ની ઊભાં હતાં. અમને કહે, ગુરુદેવ, અમને કહેવું હતું ને! અમે ધોઈ કાઢત. આપને જાતે કરવું પડે છે! કેવી ગુરુનિષ્ઠા! ગુરુસેવામાં તત્પરતા!

આવું જ ઉમરેકમાં બન્યું. ખેતરમાં કાર્યક્રમ હતો. અમે પ્રેમીઓને કહ્યું કે અમારે બાયરૂમ જવું હોય માટે કંતાનની આડશ જેવું ઊભું કરી રાખજો; જેથી બહુ દૂર જવું ન પડે. પણ ત્યાં તો આખે આખું કમોડ જ ઊભું કરી દીધું હતું. તેઓના દરેકમાં એક જ વાત, પૂ. શ્રી. ને જરાય તકલીફ ન પડવી જોઈએ. અને આ બધું ક્યારે શક્ય બને કે પોતાના

ગુરુજીમાં પૂરી શ્રદ્ધા અને પૂરેપૂરી નિષ્ઠા હોય. અસ્તુ.

પૂ. શ્રી. ની આરતી ઉતાર્યા બાદ સૌ એ નાસ્તો-પાણી કર્યાં.

૨૦-૪-૨૦૦૩ હનુમાન જયંતી નિમિત્તેનો કાર્યક્રમ. શ્રી. ગોવિંદભાઈ પ્રજાપતિને ત્યાં, સવારે ૮-૦૦ થી ૧૧-૦૦ "ઓમ્ હમ હનુમંતેય નમઃ ઓમ્"ના જપની ધુન. ત્યારબાદ પૂ. શ્રી. ગુરુદેવની આરતી અને ભોજન-પ્રસાદ.

૨૭-૪-૨૦૦૩. ધાટોલોડિયા શ્રી. માવજીદાસ પટેલને ત્યાં "ઓમ્ ગુરુ ઓમ્" ના મંત્ર-જાપની ધુન રાત્રે ૮-૦૦ થી ૯-૦૦ જોગાનુજોગ આજે ચૈત્ર વદી એકાદશી પણ હતી.

પૂ. શ્રી. નાં આશીર્વચન : "ગુરુસંતો તમારે ઘરે શા માટે આવે છે? ગુરુ સંતો તમારે ઘરે તમને જગાડવા આવે છે. તમારા સ્વપ્નમાંથી તમને જગાડવા આવે છે. આ આખું જગત સ્વપ્નસૃષ્ટિ જેવું છે. તેમાં તમે રાગો નહિ. સ્વપ્ન એ હકીકત નથી, તે ખાસ ખ્યાલમાં રાખવાનું છે. એમ આ જગતની મોહમાયા એ સાચી નથી. સાચું તો પરમતત્ત્વ છે. સાચું તો સાચી-સમજણ કેળવવાની છે. અમે જે કંઈ કહી રહ્યા છીએ તે બરાબર સાંભળજો. તમારા માટે છે. આપણે આગળ વધવાનું છે અને તમને જગાડવા જ આવા બધા પ્રસંગોમાં અમે નાદુરસ્ત તબિયત હોવા છતાં આવવાનો સતત પ્રયત્ન કરતા હોઈએ છીએ. અસ્તુ."

૨૮મો શ્રી ગાયત્રી અનુષ્ઠાન સાધના શિબિરનો

ધજારોહણ મહોત્સવ તથા ભિક્ષુ બોધોત્સવ - પલિયડ

(એક અહેવાલ)

— સંકલન : પ્રવીણભાઈ શાહ

ઓમ્ પરિવારમાં વરસમાં છ થી સાત મોટા આધ્યાત્મિક ઉત્સવો ઊજવાય છે. ડિસેમ્બર મહિનાનો છેલ્લો રવિવાર ઓમ્ ગુરુ ઓમ્ ધ્વજા-આરોહણ-મહોત્સવ તથા ભિક્ષુ બોધોત્સવ તરીકે ઊજવાય છે. ધજાં વર્ષો પહેલાં તા. ૨૨-૧૨-૧૯૭૮ એપ્રિલ-૨૦૦૭

થી ૩૧-૧૨-૧૯૭૮ સુધી નવ દિવસ માટે ગાયત્રી અનુષ્ઠાન સાધના શિબિરનું સુંદર આયોજન પલિયડ (વેડા) મુકામે અમથાભાઈ બાલચંદદાસ પટેલના ખેતરમાં થયું હતું. એ વખતે અમુક અનુભવીઓએ તેને સત્ યુગની શિબિર એવું નામ આપેલું. પૂ. શ્રી.

ગુરુદેવે સોળ વીઘાંના એ ખેતરની જગ્યાને તે વખતે 'નિર્વિકલ્પ મુક્તિધામ' એવું નામ આપ્યું હતું. આજે ૨૮મો ધ્વજરોહણ મહોત્સવ હતો. અમદાવાદથી આવનારાં સૌ લક્ઝરી બસમાં આવે. પલિયાડ, ખંડેરાવપુરા, ગોવિંદપુરા તથા આજુબાજુનાં ગામમાંથી આવનારાં સૌ પોતપોતાની રીતે સવારે ૯:૦૦ થી ૧૦:૦૦ ની વચ્ચે ત્યાં ભેગાં થઈ જાય એવું આયોજન દર વર્ષે હોય છે. કાર્યક્રમ નિમિત્તેની આમંત્રણ પત્રિકા અગાઉથી દરેકને મોકલી આપવામાં આવે છે. પત્રિકામાં આખા વરસના જે છ-સાત કાર્યક્રમો ઊજવાય છે. તેની માહિતી અને પૂ.શ્રી ગુરુદેવનો સંદેશ-બોધ-આશીર્વાદ લખેલાં હોય છે. આજના આ અહેવાલની શરૂઆત આપણે પૂ.શ્રી.ના એ લખાણથી કરીએ.

ગેબી-રહસ્ય-સ્ફોટ

- (૧) સંતાન, પોતાના માતાપિતાનો પુનર્જન્મ છે.
- (૨) સંતાન, પોતાના માતા પિતાનું અમરપણું છે. માતાપિતાનું શરીર છૂટી ગયા પછી પણ માતાપિતા સંતાનના શરીર દ્વારા જીવિત જ છે.
- (૩) સંતાનના આવિર્ભાવ દ્વારા જ પ્રાણીજગતનો વંશતંતુ કાયમ રહે છે.
- (૪) જો સંતાનનો આવિર્ભાવ સદંતર અટકી જાય તો પ્રાણીજગતનું અસ્તિત્વ પણ સમાપ્ત થઈ જાય.

આધ્યાત્મિક જગતમાં ગુરુસંતો અને ભૌતિક જગતમાં માતાપિતા જ વધુમાં વધુ હિતેચ્છી છે. મહાત્માગ્યશાળી જ આ રહસ્યને સમજી શકે અને તેનો લાભ લઈ શકે છે.

— યોગભિક્ષુ

બરાબર ૯.૩૦ વાગે સૌ ગુરુગ્રેમી ભાઈઓ, બહેનો, બાળકો સમારંભના સ્થળે આવી પહોંચ્યાં. પૂ.શ્રી. ગુરુદેવની ચરણપાદુકા અને પૂ.શ્રી.ની છબીનું સામેયું, ફૂલહારથી સ્વાગત અને પૂજન કરવામાં આવ્યું.

સભામંડપમાં પૂ. શ્રી.ની છબી અને પવિત્ર પાદુકાઓનું સ્થાપન કરવામાં આવ્યું. એ પછી મંડપની બહાર મેદાનમાં સૌએ ઢેબરાં (થેપલાં), ચટણી અને દૂધનો-હળવા નાસ્તાનો-પ્રસાદ લીધો. ૧૦:૦૦ વાગે સમારંભની શરૂઆત સ્વાધ્યાયથી થઈ. એકાદ કલાકના સ્વાધ્યાય બાદ ડૉ. સ.સ.ભિક્ષુજી, ડૉ. કાન્તીભાઈ અને તેમનાં પરિવારજનોએ પૂ.શ્રી.ની, ઓમ્ પરમાત્માની આરતી ઉતારી. થોડો સમય ગાયત્રી મંત્રનાં જાપ અને ઓમ્ ગુરુ ઓમ્ની ધૂન કરવામાં આવ્યાં. ઘણાં લાંબા સમય બાદ પૂજ્યશ્રી રચિત સૌનું પ્રિય એવું પેલું ભજન ગાવામાં આવ્યું.

“ઓમ્ ગુરુને પારકા ન માનો, માનો પોતાના (૨)

ગુરુને પારકા ન માનો ગુરુ પોતે છી.”(૨)

લગભગ ૧૧-૩૦ વાગે ઓમ્ પરિવારના દિવંગત આત્માઓને બે મિનિટનું મૌન પાળીને શ્રદ્ધાંજલિ આપી.

હવે સભાનું-સમારંભનું સુકાન ડૉ. સદ્ગુરુ-સમર્પણભિક્ષુજીએ હાથમાં લીધું. “સત્યધર્મ ગુરુદેવકી જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય તો જ આપણી જય. આજે પ.પૂ. ગુરુદેવની સ્થૂળ ગેરહાજરી છે. પૂ.શ્રી.ની તબિયત નરમ-ગરમ રહે છે તે આપણને ખબર છે, છતાં છેલ્લા ચારેક દિવસથી એમ લાગતું હતું કે તેઓ જરૂર પધારશે. પણ આટલાં વર્ષો બાદ પહેલી જ વાર પૂ. શ્રી.ની ગેરહાજરી આપણને બધાને ખટકે તે સ્વાભાવિક છે. પણ પૂ. શ્રી.ની તબિયતને ધ્યાનમાં રાખી આપણે આપણો હઠાગ્રહ છોડી પૂ. શ્રી.ની સ્થૂળ હાજરી વગર ચલાવવું રહ્યું. પણ પૂ.શ્રી.ના આશીર્વાદ તો આપણી સાથે છે જ એટલે તેઓ, સુકમ રીતે તો આપણી સાથે જ છે એમ સમજીને આપણે આપણા કાર્યક્રમો આગળ ચલાવીશું. હમણાં જ આપણે દિવંગત આત્માઓને શ્રદ્ધાંજલિ આપી. આપણા દરેક કાર્યક્રમમાં ખૂબ જ ખંતથી, ધગશથી સતત ક્રિયાશીલ રહેતા હતા તે આપણા પંકજભાઈ આજે આપણી વચ્ચે

નથી. માન્યામાં પણ ન આવે તે રીતે તેઓ આપણી વચ્ચેથી ચાલ્યા ગયા! મને પોતાને તો એમની બહુ મોટી ખોટ પડી ગઈ. ડાકોરમાં શ્રી રોહિતભાઈ ઓમ્ પુરીવાસી થયા. મારાં પૂજવ માતુશ્રી મેનાબા ૧૦૨ વર્ષની ઉંમરે ઓમ્પુરીવાસી થયાં. મારા માથેથી તો જાણે છત્ર ગયું! પલિયડના કાર્યક્રમમાં દર વરસે પૂ. મેનાબા હાજર હોય જ. તબિયત નરમ ગરમ હોય તો બીજા કાર્યક્રમોમાં ના આવે પણ અવસ્થા થઈ ગઈ હોવા છતાં પલિયડના કાર્યક્રમમાં તેઓ અચૂક હાજર રહે જ. આજે તેઓ આપણી વચ્ચે નથી. બાની સદાય માટેની વિદાય અને પૂ. શ્રી. ની સ્થૂળ ગેરહાજરીના કારણે આપણે છત્ર વિનાના થઈ ગયા. હવે આપણે છત્ર બનવાનો વારો આવ્યો છે. આપણે બધા છત્ર બનવાના અધિકારી થયા છીએ કે નહીં તેનું પ્રમાણ આપવાનો દિવસ આવી ગયો છે. આપ સર્વેના સાથ-સહકારથી આજના કાર્યક્રમમાં આપણે સર્વે તેના હિસ્સેદાર બનીશું.

ગઈકાલે સાંજે શ્રી ગુરુજીના દર્શને ધર્મમેઘમાં ગયો હતો. પૂ. શ્રી. ની તબિયત આમ તો નરમ-ગરમ રહે છે એટલે શરીરને શ્રમ ન પડે એટલા માટે ઘરની બહાર નીકળવાનું પૂ. શ્રી. ને ઉચિત નથી લાગતું. પલિયડના કાર્યક્રમમાં કદાચ ના આવી શકાય એટલે ભિક્ષુ બોધોત્સવ નિમિત્તે આપણા ત્રણ ભિક્ષુઓને જે વસ્ત્ર-કવચની પ્રસાદી ગુરુજી આપે છે તે પૂ. શ્રી. એ મને (ડૉ. સદ્ગુરુભિક્ષુને) તે જ સમયે ઓઢાડીને આશીર્વાદ આપ્યા. એ વસ્ત્ર આજે અહીંયાં પૂજવશ્રીએ મને ધારણ કરવા સૂચના આપેલી, જે આપ બધાંની હાજરીમાં શ્રી દમાભાઈની મદદથી (ડૉ. સદ્ગુરુસમર્પણભિક્ષુ) ધારણ કરીશ. હવે આપણા બીજા ભિક્ષુજી ડાકોરના શ્રી ગુરુધ્યાનભિક્ષુજી વતી તેમના નાનાભાઈ શ્રી રાજુભાઈ વસ્ત્ર-કવચની પ્રસાદી સ્વીકારશે.”

શ્રી રાજુભાઈને ડૉ. સ.સ.ભિક્ષુએ વસ્ત્રરૂપે ગુરુજીએ આપેલ કવચ પહેરાવ્યું. ઓમ્ પરિવારમાં કોઈ

બાળકની બાબરી, જનોઈ કે લગ્ન કરવાનાં હોય તો તેની ગોઠવણ આજના દિવસે નિર્વિકલ્પમુક્તિધામમાં કરવામાં આવે છે. પરંતુ આ વખતે કોઈ નામ નોંધાયેલ ન હતું. એટલે ડૉ. સ.સ.ભિક્ષુજીએ કાર્યક્રમ આગળ ચાલુ કર્યો. “ઓમ્ ગુરુપ્રેમ સમર્પણ ધ્યાન ભિક્ષુ પરિવાર ટ્રસ્ટ” અને “રુતમ્બરા” ત્રિમાસિક અંગે વિસ્તૃત માહિતી આપી. શ્રી. ગુરુદેવના સત્ સાહિત્યનો પ્રચાર પ્રસાર કરવો, પુસ્તકોનું પ્રકાશન કરવું એ ટ્રસ્ટનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય છે. પ. પૂ. ગુરુદેવના સિદ્ધાંતોને સંપૂર્ણપણે આદર સાથે વળગી રહી ટ્રસ્ટ કાર્ય કરે છે. ૧૯૮૦માં શરૂઆત થઈ હતી ત્યારે ટ્રસ્ટના નીતિ-નિયમોનું એક જાહેરનામું બહાર પાડેલું છે, જેમાં ગુરુજીએ સંમતિ આપેલ છે. તેને આધીન જ કામ થાય છે.

પ. પૂ. ગુરુદેવ ટ્રસ્ટના આધ્યાત્મિક વડા છે અને તેઓ ટ્રસ્ટને ઈચ્છા થાય ત્યારે વિખેરી શકે છે, કે ધારે તે ટ્રસ્ટીને બહાર મૂકી શકે છે. ટ્રસ્ટ એ પ. પૂ. ગુરુદેવશ્રીનું અવિભાજ્ય અંગ છે. અત્યાર સુધી ઘણાં ગુરુભાઈ બહેનોનું માનવું છે કે ટ્રસ્ટ અને ગુરુજીને કાંઈ લેવાદેવા નથી. પણ તે તદ્દન ખોટું છે. પૂ. ગુરુદેવના સત્ સાહિત્યનો પ્રચાર-પ્રસાર ખૂબ સરળતાથી થઈ શકે અને તેમ કરતાં કોઈ કાયદાકીય બાધ ન આવે તે માટે ટ્રસ્ટની રચના કરવામાં આવી છે. ટ્રસ્ટની થતી મીટિંગો કે તેની કોઈપણ કાર્યવાહી માટે ટ્રસ્ટમાંથી ખર્ચ થતો નથી. મીટિંગ ડાકોર હોય કે ટ્રસ્ટની ઓફિસે હોય પણ મીટિંગનો ખર્ચ ટ્રસ્ટમાંથી થતો નથી. ટ્રસ્ટની જે કોઈ કાર્યવાહી થાય છે તે સંપૂર્ણ કાર્યવાહીની પૂ. શ્રી. ને જાણ કરવામાં આવે છે. નવું કામ કરતાં પહેલાં પૂ. શ્રી. ની આજ્ઞાને અનિવાર્ય ગણી છે. આશ્રમ બનાવવા માટે આપણે થોડુંક ભંડોળ એકત્ર કર્યું હતું. આપણા બધાંની ઈચ્છા આશ્રમ બનાવવાની હતી. પણ આશ્રમ કેમ ના બનાવવો તેની સાચી સમજણની વાતો આપણને ગુરુજીએ અવાર-નવાર સમજાવી છે. આપણા પોતાના

ઘરનું વાતાવરણ જો આશ્રમ જેવું હોય તો ઈંટચૂનાની બીજી ઈમારતો ઊભી કરવાની જરૂર નથી. રુતમ્બરાના પ્રચાર માટે આપણે વધારેમાં વધારે આજીવન સભ્યો બનાવવાનું લક્ષ્ય નક્કી કર્યું હતું અને તે પૂરું કરી શક્યા હતા. શ્રી શેખરભાઈ, શ્રી જયાનંદભાઈ અને બીજા ઘણા સભ્યોએ આપણને તેમાં મદદ કરી હતી. આજે ગુજરાત તથા ભારતની ૨૫૦૦ જેટલી સાર્વજનિક લાયબ્રેરીઓને આપણે વિના મૂલ્યે આજીવન સભ્યપદ આપીને રુતમ્બરાના અંકો મોકલીએ છીએ.”

ગુરુપ્રેમી ભાઈ-બહેનોમાંથી કોઈને કંઈ કહેવું-બોલવું હોય કે આજના આ કાર્યક્રમ વિશે કંઈ વાત કરવી હોય તો સ્ટેજ પાસે આવવા સૂચના આપી; કોઈ જ બોલવા માટે તૈયાર ન થયું! ઓમ્ પરિવારના કાર્યક્રમોમાં ઘણુંખરું પૂ. શ્રી ગુરુદેવ હાજર હોય છે ત્યારે તેઓશ્રીની સત્સંગવાણી સહુને સાંભળવા મળે છે. પૂ. શ્રી. ની જ્ઞાન-વાણી સાંભળવી અને જીવનનું ભાથું બાંધવું એ સૌ ગુરુપ્રેમીઓનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય હોય એટલે કોઈને કંઈ બોલવાનું રહે પણ નહિ! આજે વાત જરા જુદી હતી. પૂ. શ્રી. ની સ્થૂળ હાજરી કાર્યક્રમમાં ન હતી અને ડોક્ટર સાહેબે આગ્રહ કરીને દરેકને કંઈક ને કંઈક બોલવા માટે સ્ટેજ પાસે આવવા કહ્યું ત્યારે કેટલાંક ભાઈઓ અને બહેનોએ પોતાના તથા પોતાના પરિવાર ઉપર પૂ. શ્રીની કેવી કૃપાદષ્ટિ-અમીદષ્ટિ છે તેની વાતો કરી.

સૌ પ્રથમ મુ. શ્રી સવિતાબહેન પ્રજાપતિએ તેમને ગુરુજી કેવી રીતે મળ્યા તે વાત ત્રુટક ત્રુટક વાક્યોમાં આ રીતે કહી : “મને ઘણા વખત સુધી એમ થયા કરે કે મારે પણ ગુરુ હોય તો કેવું સારું! લગભગ પાંચ છ વર્ષે એક વખત એવું બન્યું કે આપણા વિજયભાઈ પટેલને ત્યાં ઓમ્ પરિવારનો ગાયત્રીમંત્રના અખંડ જાપનો એક મહિનાનો પ્રોગ્રામ ચાલતો હતો. જગ્યા ઓછી અને આખા મહિનાનો પ્રોગ્રામ એટલે એવી ગોઠવણ કરેલી કે જાપ કરવા બધાં વિજયભાઈના ઘરે બેસે અને

ભોજનપ્રસાદ લેવા અને વિશ્રામ કરવા બધાં અમારે ત્યાં આવે. ગુરુજી પણ ક્યારેક ક્યારેક આવીને ઉપરના માળે આરામ કરે. એક દિવસ મેં જમવામાં બાજરીના રોટલા અને કંકોડાનું શાક બનાવેલું. મેં નવીનભાઈ મહારાજને પૂછ્યું કે ગુરુજીના માટે જમવાનું ઉપર મોકલાવું? નવીનભાઈ મહારાજ કહે કે હું ગુરુજીને પૂછી આવું! સવિતાબહેને બાજરીના રોટલા અને કંકોડાનું શાક બનાવ્યું છે, અને આપના માટે ઉપર મોકલાવવાનું કહે છે. શું કરું? ગુરુજીએ કહ્યું - લાવો, તે દિવસે ગુરુજીએ મારા ઘરનો પ્રસાદ લીધો. મને બહુ જ આનંદ થયો. ગુરુજીએ અમારા ઉપર, અમારા આખા કુટુંબ ઉપર ખૂબ દયા કરી. હનુમાન જયંતીનો કાર્યક્રમ પણ અમારે ત્યાં ઊજવવાની ગુરુજીએ રજા આપી.”

શ્રી રોહિતભાઈના નાનાભાઈ રાજુભાઈને જ્યારે બોલવાનો આગ્રહ કરવામાં આવ્યો ત્યારે તેમણે કહ્યું કે “શ્રી ગુરુદેવની આપણા સમગ્ર ઓમ્ પરિવાર ઉપર કેવી કૃપાદષ્ટિ છે એ તો આપણે સૌ જાણીએ જ છીએ, મને પોતાને વ્યક્તિગત રીતે જે કંઈ અનુભવ થયા તે તમને કહું. આમ તો આપણે બધા ચમત્કારમાં માનતા નથી. પૂ. શ્રી. પણ આપણને અવારનવાર કહે છે કે ચમત્કાર જેવું કંઈ છે નહિ. પણ ક્યારેક આપણને જો એવો અનુભવ થાય ત્યારે એને ગુરુજીની દયા જ સમજવી. થોડાં વર્ષો પહેલાં મને કમળો થયો હતો. ઘણી દવાઓ કરી પણ મટતો ન હતો. દિવસે દિવસે શરીર નબળું પડતું જાય. ૨૦-૨૨ દિવસ ઘઈ ગયા. નડિયાદની મોટી હોસ્પિટલમાં લઈ ગયા. રોજના ૨૦-૨૨ બાટલા ચઢાવે. શરીર ઘણું પીળું પડી ગયું હતું. ઘરનાં બધાંને ઘણી ચિંતા થાય. ગુરુજી અવારનવાર ફોનથી ખબર પુછાવે. એક દિવસ ગુરુજી સ્વયં ખબર કાઢવા પધાર્યાં! મેં બેઠા થયા - પગે લાગવા પ્રયત્ન કર્યો. ગુરુજીએ ના પાડી. દવાખાનામાં મારા પલંગ પાસે ખાસ્સો સમય બેઠા. (અહીં ગુરુજીએ દૂધ મંગાવીને તેમાં કેસર ઘોળ્યું

તે વાત અને દવાખાનામાં જ્યારે બાટલા ચઢાવતા હતા ત્યારે તેમાંનું પ્રવાહી ઘણા લાંબા સમય સુધી ખાલી જ ન થાય તેની વાતો શ્રી રાજુભાઈએ ખૂબ જ ભાવવિભોર થઈને કરી.) બીજે દિવસે પણ ગુરુજી દવાખાનામાં આવ્યા, વાતો કરી આશ્વાસન આપ્યું.... બસ... તે પછી તબિયતમાં સુધારો થતો ગયો.... થતો ગયો. અને ધીમે ધીમે કમળો મટી ગયો! ઘણાં વરસો થઈ ગયાં. એ દિવસો ભુલાતા નથી."

ખંડેરાવપુરાથી નટુભાઈ આવ્યા હતા. તેઓએ તેમની ગામઠી તળપદી ભાષામાં કહ્યું, "આ તો મારો બીજો જન્મ છે! હા, મેં તો મરવાનું નક્કી જ કરી નાખ્યું હતું. થયું તું એવું કે સહિયારામાં મેં એક વખત ધંધો કરેલો અને ધંધામાં ખોટ ગઈ. મને બહુ લાગી આવ્યું. મારા લીધે મારા ભાઈઓને નુકસાન વેઠવું પડેલું. જિંદગીમાંથી રસ ઊડી ગયેલો પણ ગુરુ મહારાજે મને નવું જીવન આપ્યું. ખંડેરાવપુરામાં સાધના કુટિરમાં ગામના લોકો રાત્રે ભેગા થઈને ગુરુજી પાસે બેસીને ભજનો ગાય. હું પણ જતો. એક દિવસ બાપજીએ મારા વાંસામાં ધબ્બો માર્યો, કહે કે, "તારે દરરોજ અહીં આવવાનું." પછી તો મનમાં એવો વૈરાગ્ય થઈ ગયો કે આ જીવ ગુરુમય બની ગયો. બહુ આનંદ છે!"

ડોક્ટર સ.સ.ભિક્ષુનાં પુત્રવધૂ જિગીષાબહેને કહ્યું, "ગુરુજીની અમારા ઉપર ખૂબ જ કૃપા છે. મને કોઈ કામ અઘરું લાગતું જ નથી. બધાં કામ સરળતાથી ઊકલી જાય છે."

બધાંએ સુંદર વાતો કરી. કાર્યક્રમ સરસ રીતે ચાલ્યો. સભામંડપમાં ખૂબ શિસ્ત અને શાંતિ હતાં. લગભગ ૧૨.૪૫ જેટલો સમય થયો હતો. ડોક્ટર સ.સ. ભિક્ષુજીએ મોબાઈલ ફોન પર પૂ.શ્રી. ગુરુદેવનો અમદાવાદ સંપર્ક કર્યો. મોબાઈલમાં થઈને માર્ષક ઉપર શ્રી ગુરુદેવનો અવાજ સભામંડપમાં સંભળાયો: "સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવ કી જય. (બધાંએ બે હાથ જોડીને ગુરુજીની

સાથે સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય બોલાવી.) સૌને વંદન-અભિનંદન-આશિષ. તમને સૌને મળવાની, વાતો કરવાની ઘણી ઈચ્છા હોય છે. પણ નાદુરસ્ત તબિયતના કારણે આવી શકાયું નથી. તબિયત આમ તો સારી જ છે, પણ શ્રમ ન પડે તો સારું. ૭૯મું વરસ ચાલે છે. મનુષ્યજન્મ મળ્યો છે તો તેને સાર્યક કરી લેવો જોઈએ - આ વાતનું સતત સ્મરણ રહેવું જોઈએ. પરમાત્માની દયાથી સ્વ-કલ્યાણનાં કાર્યો તમે સૌ ભેગાં મળીને કરો છો તેનો અમને આનંદ છે. અસ્તુ - સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય."

પૂ.શ્રી.નાં આશીર્વાચન પૂરાં થયાં પછી ડોક્ટર સ.સ.ભિક્ષુજીએ ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી, ખજાનચી તથા બીજા કાર્યકર્તા યુવાન ભાઈઓને સ્ટેજ પાસે આવીને બોલવા માટે કહ્યું. નવી યંગ જનરેશન (યુવા પેઢીના ૨૫-૩૦ યુવાનો) માથે જવાબદારી લઈને ઓમ્ પરિવારનું કામ કરે છે તેની રૂપરેખા ડોક્ટર સ.સ.ભિક્ષુએ આપી. બીજાં પણ ભાઈઓ-બહેનો આગળ આવીને પરિવારના કામમાં સાથ-સહકાર આપે એવી અપેક્ષા વ્યક્ત કરી.

હવે ધજા ચઢાવવાનો કાર્યક્રમ હતો. સૌ ઊભાં થઈને ગાયત્રીમંત્ર બોલતાં બોલતાં સભામંડપની બહાર મેદાનમાં આવ્યાં. ગાયત્રીમંત્રના ગાન સાથે લીમડાના ઝાડની ટોચ ઉપર "ઓમ્ ગુરુ ઓમ્"ની નવી ધજા ચઢાવવામાં આવી.

એ પછી ભોજન-પ્રસાદની શરૂઆત થઈ. ભોજનમાં બાજરીના રોટલા-ગોળ-ધી-ખીચડી-કઢી-મરચાં અને શાક હતું. સૌ પ્રેમથી જમ્યાં.

પલિયડનો ધજારોહણનો કાર્યક્રમ સુંદર રીતે સંપન્ન થયો. બપોરે લગભગ ૩.૩૦ વાગે લક્ઝરી બસમાં બેસીને બધાં જૈન તીર્થસ્થાન મહુડી ગયાં. મંદિરમાં ઘંટાકર્ણ મહાવીરનાં દર્શન કર્યાં. સુખડીનો પ્રસાદ લીધો. એકાદ કલાક ત્યાં રોકાયાં, સાંજે ૬.૩૦ વાગે અમદાવાદ આવવા નીકળ્યાં. સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવકી જય.

श्रीश्वर का बोधक (नाम) प्रणव/ओम् है।

(समाधिवाद के बंधों का भावावृत्तवाद्)

- (२४) क्लेश, कर्म, कर्मफल और वासना जिसमें नहीं है वैसा पुरुषविशेष/चित्तविशेष श्रीश्वर है।
- (२५) श्रीश्वर संपूर्ण सर्वज्ञ है।
- (२६) श्रीश्वर पूर्वकाल के गुरुओं के भी गुरु हैं और काल की मर्यादा से (जन्म-मृत्यु से) पर है।
- (२७) श्रीश्वर का नाम प्रणव/ओम् है।
- (२८) अर्थ के चिन्तन सहित ओम् का जप करना।
- (२९) चिन्तन सहित जप करने से अन्तरायों का अभाव और आत्मसाक्षात्कार होता है।

प्रतिष्ठान : ओम् परिवार, १/अ, दलियकनगर, नारनपुर, अहमदाबाद-३८० ०१३।

● द्रष्टव्य उद्देश्य :-

- (१) सर्वव्यापक परम सूक्ष्म चेतन तत्त्व के जेनु नाम प्रणव (ओम् -ॐ) छे तेनी प्रतीति जहुवनसमाजने कराववा प्रयत्न करवो.
- (२) 'योग' नो प्रचार, प्रसार अने संशोधन करवा प्रयत्न करवो.
- (३) समाजनु नैतिक धोरण ठींचुं लाववा माटे आध्यात्मिक ज्ञाननो साहित्य द्वारा प्रचार अने प्रसार करवानो प्रयत्न करवो.
- (४) आ उपरांत 'जहुवनहिताय-जहुवनसुखाय'ने लगतां कार्यो जेवां के केजवणी, तनीजी सारवार वगेरे करवा माटे प्रयत्न करवो.

Registrar of News Papers of India under Regd.No:48770/90

L-5/131/QTY/34/90-91

PRINTED BOOK

આદ્યસંસ્થાપક તથા આધ્યાત્મિક વક્તા

પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી

PRINTED & PUBLISHED BY :-

Dr. S. S. Bhikshu for

AUMGURU PREMSAMARPANDHYANBIKSHU PARIVAR TRUST

3/B, Palladnagar Society, Naranpura, Ahmedabad - 380 013.

Printed at : Shree Graphics, Navrangpura, Ahmedabad.

Hon. Editor : Naishadh Vyas

(Reg. No. E/4416 Date 11-5-81)

L.T. Exe. U/S-80 G (5) No. H.O. III/33 (821) 2000-01 Up to MARCH-2005.

લવાજમ દર :-

વાર્ષિક સભ્ય (ભારતમાં) ...રૂા. 30-00
આજીવન સભ્ય(ભારતમાં) ...રૂા. ૫૦૦-૦૦
વાર્ષિક સભ્ય (પરદેશમાં) ...૧૫ \$
આજીવન સભ્ય(પરદેશમાં) ...૧૫૧ \$

**લવાજમ મોકલવાનું તથા
“રૂતમભરા”ને લગતો પત્રવ્યવહાર
કરવાનું સ્થળ :-**

(૧) ડૉ. સોમાભાઈ એ. પટેલ

૩/બ, પલિયડનગર
સેન્ટ ગ્રેવિયર્સ હાઈસ્કૂલ રોડ,
નારણપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૧૩.

(૨) નૈષદભાઈ સી. વ્યાસ

“સ્વાશ્રય”,
૩, ગંગાધર સોસાયટી,
રામબાગ પાછળ, મણીનગર,
અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૮.

સૂચના :-

(૧) લવાજમ ચેક દ્વારા અથવા મનીઓર્ડર દ્વારા “ઓ. પ્રે. પ. ટ્રસ્ટ”ના નામે મોકલવું. સાથે આપનું પૂરું નામ, સરનામું શુદ્ધ અક્ષરોમાં લખી મોકલવું.

(૨) જે સભ્યનાં રહેઠાણનાં સ્થળ બદલાયાં હોય તેમણે તેમના નવા રહેઠાણનું પૂરું સરનામું લખી મોકલવું જેથી વ્યવસ્થાપકોને અંક મોકલવામાં સરળતા રહે.

પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી
સાથેના સંસ્મરણો તથા પ્રેરક
પ્રસંગો આવકાર્ય છે.

To,

LM-863 NV H
NAVJIVAN CHERITABLE TRUST
NAVJIVAN
AMDADVAD 380014